Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 94 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ԱՊՐԻԼ 1884 (Ն. Տ.) 7 ՄԱՅԻՍ 12 ՐԵՃԷՊ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԴԱՅՄԱՆՔ
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։
Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Իզմիրլի-օղլու խան, թ. 19։ իսկ փոստային հեռաւոր հասցէն
در علیه ده غلطه ده ازمیرلی اوغلی خانده ۱۹ نمروده
{ اردولك } غزته سی اداره سنه

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

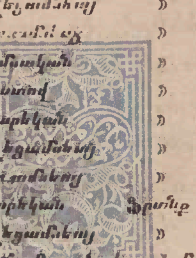

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	20
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ			28

Փոստի ըղձուած լրագրաց ծախքը՝ բաժանորդութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ԱՊՐԻԼ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Քանի մը քաղուածներ նամակէ մը, որ Ռուսահայաստանէն ուղղեալ է ի Կ. Պոլիս ազգային երեսփոխանի մը, նաեւ Արշալոյսի վերջին թուոյ հրատարակեալ խմբագրական յօդուած մը, զոր ընթերցողք մեր այսաւուր թուոյ արտատպուած պիտի գտնեն, կը հաստատեն նոյն տպաւորութիւնը, զոր մեր վերջին յօդուածներով կը յայտնէինք թէ Ազգ. Ժողովոյն ապրիլ 2ի որոշումն և քուէարկութեան արդիւնքն ունեցած են մեր Ռուսիաբնակ եղբարց վրայ։

Ինն օրէ ի վեր է արդէն որ առ Մակար Սրբազան ղրկուած են կաթողիկոսական Ցանձնաժողովոյ գրերն, որք զՆ. Ամենապատուութիւն Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք կը կարգեն ի մասնակցութիւն կաթողիկոսի ընտրութեան։ Այդ գրեր շաբթուս մէջ անշուշտ կը հասնին Կաթողիկոսական Տեղակալին ձեռքն, և մայիս 7էն առաջ գուցէ հեռագրաւ իմանանք Էջմիածնէն թէ կաթողիկոսական Ցանձնաժողովոյն ամենավերջին որոշումն ինչ տպաւորութիւն բրած է նմա։ Ս. Սինոդն և Ռուսիոյ Հայք մինչեւ վերջն համոզուած էին թէ Կ. Պոլսէն պատուիրակներ պիտի երթային Էջմիածին, և Ամեն. Մակար Սրբազանին մեր կողմէ Պատուիրակ անուանումն Արարատէն անդին ալ ոչ նուազ զարմանք պիտի պատճառէ բազմաց։ Ռուսիոյ Հայոց մէջ թերեւս հարցումներ պիտի լինին թէ, եթէ Թուրքիոյ Հայք այնչափ վստահութիւն ունէին Ամեն. Մակար Սրբազանի վրայ որ իրենց կարեւորագոյն իրաւանց պաշտպանութիւնն անոր ձեռքը թողած են կարի յոյժ տագնապալից վայրկեանի մը մէջ, ընդէ՞ր երից ընտրելեաց ցանկին մէջ չէին դրած անոր անունն ալ. իսկ եթէ Ն. Սրբազնութիւն այնչափ վստահութիւն չէր ներշնչեր իրենց, ի՞նչպէս Պատուիրակ ընտրած են զնա։ Բայց այսպիսի անձուկ պարագայից մէջ, և մանաւանդ հապճեպով կատարուած գործոց մէջ, տրամաբանութիւնը չէ՛ փնտռելի գլխաւոր առաքինութիւնն, և մեք կը նախընտրենք իրաց ելքը միայն գիտել։ Ամեն. Մակար Սրբազանի ներքին զգացմանց և մինչեւ իսկ ընդհանուր բնաւորութեան մասին կարծիքներն յոյժ տարբեր են, բայց մեք կը սիրենք յուսալ թէ տարիներն ոչինչ փոխած են այն քնքոյշ(?) տրամադրութիւններէ, զորս Ն. Ամենապատուութիւն գրեթէ նմանօրինակ պարագայից մէջ ի հանդէս բերած էր 1866ին։ Մակար Արքեպիսկոպոս յայնժամ Էջմիածնի ընտրողական ժողովոյն մէջ Ռուսիոյ Հայոց եկեղեցականութեան միակ անդամն եղած էր, որ պաշտպանած էր Թուրքիոյ Հայոց իրաւունքները, զորս այն ատեն ալ անտես առնել կ'ուզուէր, թէեւ ռուս կառավարութիւնը նախապէս հաւանած էր Թուրքիոյ Հայոց մասնակցութեան եղանակին ու միջոցներուն։ Բայց այժմ Մակար Սրբազան առաւելագոյն ազդեցութեամբ խօսելու կարող դիրքի մը մէջ է, և ապահով ենք թէ, եթէ ի բաց թողու անձնական նկատումները, նոյն ազգասիրական ու եկեղեցասիրական զգացումներով պիտի մղուի միեւնոյն ընթացքը բռնելու յառաջիկայ մայիս 7ին, ինչ որ բռնեց հանգուցեալ Գէորգ Կաթողիկոսին ընտրուած ժողովոյն մէջ։

Միւս կողմէ, մի քանի օրէն, մայիս 7ին, վճռական առիթ մը պիտի ունենանք գիտնալու միանգամ ընդմիշտ թէ Պետերբուրգի կառավարութիւնը մինչեւ ո՛ր աստիճան կը յարգէ Հայոց զգացումներն Հայոց եկեղեցւոյն վերաբերեալ գործի մը մէջ։ Այժմ ստուգուած է թէ Ռուսիոյ Հայք, աշխարհական և եկեղեցական, ընդհանրապէս գոհ են Ազգային Ժողովոյ վերջին որոշումէն, և թէ նմանապէս գոհ պիտի լինին եթէ մեր երեք ընտրելեաց անուններն, իրենց առած քուէներով, մտնեն ընտրելեաց ցանկին մէջ, Պալաժենեայ պահանջած չորրորդ անունն ալ վերապահելով լոկ Ռուսիոյ Հայոց ընտրելոյ մը։ Եթէ տակաւին ռուս կառավարութիւնը չընդունի զայս իրաւախոհական կարգադրութիւն, և բռնի Պալաժենեայ հակառակ կատարուած գործողութիւն մը, Թուրքիոյ Հայոց մասնակցութիւնը բոլորովին ի բաց թողուլ պահանջէ, և եթէ Ս. Սինոդն ու Միաբանութիւնն և Ռուսիոյ Հայոց Վիճակներուն Պատգամաւորներն ի միասին ոչինչ գիտնան չկարենան ընել սալ ռուս կառավարութեան, կամ չհամարձակին մի այդպիսի բան պահանջել, մեք դժբախտաբար շատ տխուր համոզումներ պիտի ստանանք յայնժամ. — Մեք բնականապէս պիտի խորհինք թէ լոկ կեղծիք մ'են այն ռուսական յայտարարութիւնք թէ Պետերբուրգի կառավարութիւնն Հայոց Եկեղեցւոյն վերաբերեալ գործի մը մէջ Հայոց ըղձանաց կարեւորութիւն կ'ընծայէ որ և է կերպիւ։ Մեք ամենայն տխրութեամբ պիտի մտածենք նաեւ թէ Էջմիածին, իւր Սինոդ, Միաբանութիւն, Ռուսիոյ Հայոց Վիճակներ և անոնց Պատուիրակներ, առաջ ամենն յաչս ռուս կառավարութեան ոչինչ նշանակութիւն չունին, այլ են տեսակ մի ըստ ճոճապատանքներ (ժօ-րիտէր?), զորս Ցարին կառավարութիւնն իւր ուզած ձեւով կը դարձնէ, իւր ուզած նպատակին և ուզածին համար։ Ցաւանք սակայն թէ մայիս 7ի ընտրութիւնք տարբեր և լաւագոյն տպաւորութիւն մի կարենայ թողուլ Թուրքիոյ Հայոց վրայ։

Առաւել այն նամակ, ուր կ'ակնարկէինք, մեր այն դիտողութեանց ակիզբը։

«Ռուս կառավարութեան առ Սինոդն հաղորդուած փետր. 14ի պաշտօնագիրը, որոյ իմաստն հարկաւ իմացած կը լինիք, կասկած կուտայ թէ կառավարութիւնն եթէ իւր նպատակը յաջողցնելու համար մեր ազգային շրջանակին մէջ զօրեղ չգտնէ, տակաւին չպիտի դադարի ուզածը միջամտելէ։ Սակայն Կ. Պոլսէն առ Սինոդն տրուած հեռագիրը եթէ ճիշդ է, որ Ազգ. Ժողով երեք ընտրելեաց անուն պիտի ներկայացնէ Էջմիածնայ ընտրողական ժողովոյն, այսու ներքին գժտութեան առիթը ջնջած կը լինիք, կը մնայ արտաքինը, որում յաղթել դժուար չէ՛։ Ապրի՛ք։

«Անձամբ Մակար Սրբազանի համակրողներն կ'հաւատան թէ՝ Ն. Սրբազնութեան իղձն ու պայմանն է եղեր որ Կ. Պոլսէն երեք ընտրելեաց անուն ցոյց տրուի և ոչ թէ մի անուն, և այնուհետեւ ինքն, Սինոդ և Միաբանութիւնը պատրաստ են օտարոտի թելադրութեանց չանսալ։ Ազգի միութեան համար ամեն հարկ եղած զոհողութեանց պատրաստ և յօժարակամ ցոյց կուտայ ինքզինք Ն. Սրբազնութիւն։

«Իւր այս համոզմանց արդիւնքն է որ, օտար միջնորդութեանց հակառակ, Մակար Սրբազան Սուքիասի մասին անմոռացութ(?) մէջ յաւելուած մի յօդուած եւս տպել տալ սկսած էր, Սինոդականաց և միաբանից անանց փետր. 14ի պաշտօնաթղթոյն վերայ գոյթ(?) տպեալ մտքերը բաժնելու համար. բայց կաթողիկոսական Ցանձնաժողովո՞յ թէ Կրօն. ժողովոյ կողմանէ Գեր. Խորէն Նար պէյ Եպիսկոպոսի հեռագիրն հասնելէն յետոյ, յիշեալ յաւելուածը, որ մեծ մասամբ տպուեր էր, ճահ(?)ընկեցուցեր է տպագրել տալ։ (*)

«Մի բան եւս ուշադրութեան գրաւեց և դիւցազնին(?) չատ(?)։ այն է թէ՝ Ազգ. Ժողովոյդ երեք ընտրելեաց անձնաւորութեանց երեքն եւս վերջապէս լաւ են, և այդ ընտրելեաց անձնականութեանը նկատմամբ առաջ եղած կասկածանքներն ո՛չ միայն ի դերեւ եղած կը լինին, այլեւ ընտրական գործողութեանց նկատմամբ կասկածուած գործողութիւնք և դժուարութիւնք առեղծ(?) և ապարդիւն կ'մնան, քանի որ կասկածեալ անձինքն չպատակերեր(?) ձեր եռանուն ցանկին մէջ, և Մելքիսեդեկ Սրբազան եւս այսու համար տեղ գտի չհամարուիր։

«Ներսէս Պատրիարքի ընտրութեամբ շատ բաներ աղաւաղեալ են. Միաբանութեան մեծամասնութիւնը և Սինոդի մի մասը բոլորովին ձեզ համակիր եւ նպաստաւոր է, և պատրաստ են ձեր իրաւունքն պաշտպանելու, և այս ամենը միմիայն ազգային միութիւնը պահպանելու համար։

«Առ Սինոդն ուղղեալ հեռագրոյն նախընթացով, որով Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյդ համակրողներն կը յայտնէր Սինոդի և Միաբանութեան ըղձից՝ ձեր ընտրելեաց եռանուն ցանկին հետ ի միասին, հնարաւոր եղաւ միջոց մ'էր որով կերպով մը Երեսփ. Ժողովոյ բերդը մեջէն առած եղաւ....։

«Կ'մնայ կայսեր ընտրութիւնը, որ գուցէ կանխակալ շրութեամբ՝ փոխանակ առաջինոյն՝ վերջինը հաստատէ, իսկ այս եւս մի մեծ վտանգ չպարունակեր, զի Ազգ. Ժողովոյդ երեք ընտրելիքն եւս ի միմեանց ո՛չ նուազ ժողովրդային համակրութիւն վայելող արժանաւոր անձնաւորութիւնք են։

«Կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ Թուրքիոյ Հայոց մասնակցութեան նկատմամբ մարտ 14 թուականաւ կառավարութեան կողմէն առ Սինոդն ուղղեալ ծանուցագրին նկատողութեան առնելու և մի ելք տալու համար, կաթողիկոսական տեղապահն հրամայեր է օրագիր (արձանագիր) կազմել, իսկ անանք սինոդականք այս մասնաւորութեան դիմադրելով՝ որոշեր են առանց հետեւանաց թողուլ յիշեալ ծանուցագիրն։ Եթէ նկատողութեան առնելու համար օրագիր չինուի, ներկել է կասկածիլ որ գուցէ Մակար Սրբազան ջանայ խաղ խաղալ ձեր ընտրութեանը դէմ, բայց փառաւոր եղիք թէ ինք պիտի մնայ անփոփոխ բարոյապէս, հանդերձ իւր մի քանի կուսակիցներովը, իսկ եթէ իւր դէմ գործողներն ու հակառակորդները հեռացնել կամ տապալել ուզէ, ինք պիտի տուժէ։ — Միաբանութիւնը բաւական է նորա և իւր մի քանի կուսակցաց ձգանքը ջլատելու։ Ձեր խոհեմութիւնը և իրաւախոհական դիրքերը, առցա հնազանդեցնելով, մի սուր զէնք է։ Դուք ձեր գործն առաջ տարէք, այլ եւս մի կերպ պարզ հանդիսատես եղիք, զի կ'երեւի թէ ձեր իրաւունքը պիտի յաղթէ, թէեւ մի տարբեր ճանապարհաւ, բայց վերջապէս նպատակը նոյնն է ձեզ համար, բաւական է որ ձեր ուզած անձինքը ցոյց տաք և այն՝ անձինքն ալ Թուրքիոյն։

«Այլ եւս օտարաց հետ ոչ և է յարաբերութիւն մի՛ ունենաք։ Թո՛ղ կառավարութիւն բնորոշելու, և միւս կողմէն զաղ Պալաժենեայի փոփոխման խնդիրն ձեռք առէք և սիրալիր հետեւեցէք այդմ։ Բայց այս մասին համար եւս օտարին դիմելու հարկ մի չունիք։

«Նորընտիր կաթողիկոսին յանձնեցէք պաշտօնապէս և հանդիսաւոր կերպիւ եւ ակտով։ Իսկ եթէ օտարին դիմել աւելի պատշաճ կամ անհրաժեշտ լինի, յայնժամ աւելի օրինաւոր և նպատակաւոր կը լինի եթէ Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջոցաւ դիմէք, իբրեւ պաշտպան և ներկայացուցիչ իւրեանց հպատակութեան ներքեւ գտնուող հայ ժողովրդոց ազգային-կրօնական իրաւանց և շահուց։ և այսպէս Պալաժենեայի բարեփոխման այս գործն եւ ծանուցեալ յօդուածոյն հակակշիռ եւ նորա անհրաժեշտ մի հետեւութիւնը թող լինի։

«Ջանացէք նաեւ որ Պալաժենեայի բարեփոխումը ոչ թէ սոսկ միջնորդաց պահանջումը, այլ համագոյն, այսինքն զանազան վիճակներէ ներքեւ գտնուող Հայոց ընդհանրութեան պահանջումն լինելու համար ամենքն ունենալ։ Սորա օգուտը դուք հարկաւ առաւել քան զայլս լաւ կ'ըմբռնէք։»

(*)—Այս խօսք մաթ կ'երեւի մեզ։ Զենք հաւատար թէ Խորէն Սրբազան ինչ տեսակ հեռագիր կրնայ քաշած լինել, որ այդպիսի ձախող տպաւորութիւն մ'բրած լինի Ս. Սինոդին եւ Միաբանութեան վրայ։ Տ. Խ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՌԼԱՆՏԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Թոյմս վերջերս հրատարակեց Իռլանտացւոց ազգասէր կուսակցութեան այլ և այլ նշանաւոր անդամոց արդի տեսութիւններն ի մասին այն ընթացից զոր իռլանտական ազգը պարտի բռնել Անգլիոյ նկատմամբ։ Ծայրայեղ կուսակցութիւնն, որոյ այժմեան ներկայացուցչաց մին է Պ. Բադրիք Ֆորտ, կըսէ. «Եթէ Իռլանտա ունենայ անկախ խորհրդարան մը և կամաւորաց բանակ մը, տասն տարիէն կրնայ ձեռք բերել իւր անկախութիւնը։ Բայց բաւ որում կը կարծենք թէ սահմանադրական շրջանակի մէջ յուզում մը հանելով Իռլանտա չի կրնար այդ բաներն ստանալ, կը հարկադրէնք գիտել գիտութեան պէտքերուն, մինչեւ իսկ ուժամակի։ Կառավարութիւնն Իռլանտացիները կը զրկէ զինուց գործածութենէն։ Ինչ միջոցաւ ուրեմն պարտին գործել։ Զենք կրնար բան մ'ընել բաց դաշտի մէջ. ուստի պարտաւորուած ենք դաւադրել։ — Կը կարծեմ թէ Պ. Կլատստոն ուրիշ կերպիւ չի կրնար գոհ ընել իռլանտական ժողովուրդը, բայց եթէ ինքնօրինութիւն տալով։ Բոլոր ազգք պէտք է գոհ ընել, և առ այս բաւական ճարպիկ չէ Պ. Կլատստոն — Ուժամակով գործ տեսնողներ՝ անգլիացի այր մը, կին մը, կամ տղայ մ'իսկ սպաննել չեն ուզեր. բայց նեղը ձգուած են, և կը պարտաւորին ինքնապաշտպանութեան դիմել։ Ինչ ընթացք որ Ֆրանսացիք բռնեցին երբ կայսրութիւնն ուզեցին կործանել, իռլանտացիք նոյնը պարտին ընել ի վերջոյ։ Համաշխարհական պիտի չատանան առաջ մ'օդն հանելով Անգլիացւոց Ովկիանոսի վրայ շրջող շոգենաւերը, Մալթա և ջախաքի վրայ. Ուժամակի կուսակցաց գործոց արդիւնքը պիտի լինի փճացնել անգլիական վաճառականութիւնը։ Մարդ մը կարող է քանի մը շոգենաւերու մէջ միանգամայն մտնել, առանց բնաւ կասկած հրաւիրելու, և ուժամակի փոքրիկ կտորներ թողուլ, որք յետոյ ինքնիրեն կը պայթին։ Այո՛, բնաւ դժուար չէ ուժամակ կրել, զի շատ փոքր մասերու բաժնելով մեր գրպանաց մէջ կրնանք ամենուրեք տանիլ։ Միթէ Անգլիոյ հողին վրայ ոտք կոխող մէն մի անհատի ամեն գրպանները քննել կարելի՞ բան է։ Բայց ուժամակի փոքրիկ մէկ կտորը բաւ է այս մեծ պանդոկն իսկ օդն հանելու։»

Ուրիշ մը, Պ. Ճէյմս Սդէֆէնս, 1865ի ծրագրին յարեալ կը մնայ, այն է՝ իռլանտական անկախութեան համար բաւ՚ն կռիւ մը՝ զինեալ յեղափոխութեան մը միջոցաւ։ Սա կը դատապարտէ ուժամակի կուսակիցները, բայց և այնպէս կը համակրի թէ իւր հայրենակցաց մի մասն յուսա-

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ
69

ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Ի.

ՆԱ ԻՆՁ ՉԸ ԹՈՂԵՑ

Ես չը գիտէի ինչ անել նրա հետ, ինչ խորհուրդ տալ. ես չունէի այս աշխարհում մի բարեկամ անգամ, ոբի պաշտպանութեանը յանձնէի այդ անբախտ աղջկան։ Ես առանց երկար մտածելու կրկին առեցի նրան.

— Դու դարձեալ գնա պառաւի մօտ, այնտեղ սպասիր ինձ։ Նա բարի կին է. նա կը պահէ քեզ։ Մի՛ է իմանում, գուցէ Աստուած կը յաջողէ, մի օր կը վերադառնամ քեզ մօտ...

— Ես քեզանից չեմ բաժանվի։

— Դու խօ գիտես, թէ ինձ որտեղ պիտի ուղարկեն։

— Գիտեմ։ Ես էլ կը գամ քեզ հետ։

Սոյն միջոցին բանտի վերակացուներից մէկը ներս մտաւ, հրամայեց Նենէին հեռանալ։

— Ես այստեղ պէտք է մնամ։

— Այստեղ հիւրանոց չէ, օրիորդ, պատասխանեց վերակացուն դառն ժպիտով։

— Ես դրան մենակ չեմ թողնի։

— Բաւական է, որքան միասին էք եղել...

— Մի տարուց աւել չէ, որ մենք ճանաչում ենք միմեանց։

Ցաւում եմ, որ այդքան կարճատեւ է եղել ձեր սէրը... Այժմ ամենայնիւ, պէտք է հեռանաք, նազելի օրիորդ։

Լսելով վերակացուի վերջին հեգնութիւնը, արիւնս բորբոքվեցաւ։

— Եթէ դու կը չարունակես այդպէս վիրաւորել մի պատուաւոր աղջկայ, ես քո գլուխը կը ջարդեմ։

— Մտածի՛ր թէ որտեղ ես գտնվում... այստեղ քո բնակած անտառները չեն... պատասխանեց նա սառնութեամբ։

— Պարոն վերակացու, մէջ մտաւ Նենէն, — մի թէ դու քոյր չունես, մայր չունես, միթէ դու չե՞ս հասկանում կնոջ սիրտը։ Ի՞նչու ես հալածում ինձ։ Իմ Մուրադը վատ մարդ չէ, նա իմ կեանքը ազատեց մի եղեռնագործի ձեռքից... այնօրից ես սիրում եմ նրան...

— Ես այդ հասկանում եմ... պատասխանեց վերակացուն աւելի կոպտութեամբ։ — Բայց բանտի մէջ չեն սիրում... Ձեզ թոյլ տուեցին մենել այստեղ պարոն բժշկապետի խնդրելով։ Բաւական է, որքան տեսնվեցաք, որքան խօսեցիք։ Ասում եմ ձեզ, որ հեռանաք այստեղից, եթէ չը կամէք, որ ձեզ դուրս քարշեն։

Նենէն աւելի կամակորվեցաւ։

— Ես կը մնամ այս բանտում։

— Ես ձեզ խրատ կը տայի, որ գժատանը մնայիք։

— Անգո՛ւթներ... բոլորը այդպէս են խօսում... ես ի՞նչով եմ գիժ.. բացականչեց Նենէն արտասուքը սրբելով։

Վերակացուն ուշադրութիւն չը դարձրեց, կանչեց մի զինուոր, նրան դուրս քաշեցին և բանտի դռները կրկին կողպվեցան։ Ես մնացի մենակ։ Մի քանի րոպէ լսելի էր լինում նրա ճիչը, աղաղակը, և շուտով նրա ձայնը անհետացաւ բանտի խուլ—գերեզմանական լռութեան մէջ։

Սարսափելի՛ դրութիւն։ Քո սիրած էակին հալածում են, վիրաւորում են, և դու սառն աչքով պիտի նայես այդ անիրաւութեան վրա և լռես։ Միթէ ա՞յդ է նշանակութիւնը այն խօսքերի, որ կարդացին ինձ դատարանում. «զրկել ամեն իրաւունքներից»...

Ի՞նչ պէտք է լինի խեղճ աղջկայ վերջը, — ահա այդ էր ինձ տանջող միտքը, երբ դարձեալ մնացի մենակ, երբ սպանվածի նման տարածվեցայ իմ կալարանի խոնաւ յատակի վըրա։

Ը.

ԳԱՆԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լինում են այնպիսի րոպէներ, որ մարդ իրան բոլորովին մոռանում է։ Ես մինչ այն աստիճան զբաղված էի Նենէի վիճակով, որ ամենեւին չէի յիշում, որ մօտենում է այն սարսափելի օրը, երբ ես պէտք է կրէի մահու ան տանջանքների առաջին փորձը։ — Ինձ, բացի մշտական աքսորից վճռել էին երկու հարիւր մտրակի հարուածներ։

Այն ժամանակ դեռ տիրում էր այդ օրէնքը, որ դատապարտեալին նախ քան աքսորելը, ենթարկում էին մարմնական գանահարութեան։ Ի՞նչ ամօթալի բան է դահճի մտրակը։ Կարծես թէ, կատաղիք առաջին անգամ դժոխքից դուրս գալով, սովորեցրին մարդիկներին այնպէս տանջել իրանց նմաններին։ Ջարդել, խեղաթիւրել, անդամալուծել և ամեն զօրութիւնից զրկել մարմինը մի թշուառականի, — ահա այդ է այն մտրակի նպատակը, որպէս զի նրան ըստ պատող դառն աշխատութիւնները հանքերի մէջ աւելի սպանիչ լինեն։ Եւ այդ բոլորը կատարվում էր չարագործներին ուղղելու նպատակով։

Բայց չարագործները չէին ուղղըվում։ Ես տեսնում էի՛ որքան խիստ էր լինում նրանց պատիժը, որքան չարաչար կերպով վիրաւորվում էր նրանց անձնասիրութիւնը, այնքան աւելի յամառ էին դառնում նրանք, այնքան աւելի կամակորվում էին իրանց մոլորութիւնների մէջ։ Եւ այդ շատ բնական էր։ Ցանցառուց մտրակների հարուածքների ներքոյ, փոխանակ զղջալու, արձակում էր կծու հայհոյանքներ, անէծք և աւելի ոչինչ։

Կեանքի մէջ, իմ անձնական փորձերով, ես հասայ այն համոզմունքին, որ ամենավայրենի գազանը անգամ ազնուանում է, ընտելանում է աւելի խաղաղ կեանքի այն ժամանակ միայն, երբ նրան սիրում ես, փայփայում ես, երբ նրան չես վիրաւորում։

Իմ ընկերների մասին նոյնպէս վճռել էին աքսոր և գանահարութիւն։ Բայց նրանց պատիժը աւելի թեթեւ էր քան թէ իմը, երեւի նրա համար, որ նրանք ամեն ինչ ուրացան, ճշմարտապէս չը խոստովանվեցան իրանց մեղքերը, բայց ես ոչինչ չը ծածկեցի, բոլորը յայտնեցի։

Այդ նախատեսեաց քաւոր Պետրոսը. նա աւելի փորձված մարդ էր քան թէ ես, և զգուշացնում էր ինձ՝ ուրանալ, ոչինչ չը խոստովանվել, որովհետեւ դրանով աւելի կը հեշտացնէի դատաւորների գործը, իմ մասին սաստիկ վճիռ տալու։ Այնպէս էլ եղաւ։ Բայց իմ խիղճը հանգիստ էր, որ գոնէ իմ դատապարտութեան րոպէներում սուտ չը խօսեցի։

Վերջապէս հասաւ սարսափելի ճգնաժամը։

Քաղաքի բազմութիւնը խռմբով դիմում էր դէպի պատժարանը։ Նրանք շտապում էին հանդիսատես լինելու մի սոսկալի գործողութեան։ Զարմանալի հետաքրքրութիւն ունի ամբոխը. Նրան միօրինակ զուարճութիւն է պատճառում թէ քաղցր երաժշտութեան ներդաշնակութիւնը, և թէ դատապարտեալի դառն հառաչանքները, դահճի գանահարութեան ներքոյ։

Ամեն ինչ պատրաստ էր սոսկալի հանդէսը սկսելու համար։

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

հաստատութեամբ կը մղուին այդպիսի անբարոյական միջոցներու ։ Նիւ Եորքի ուժանակով գործ առնող իռլանտացի խմբակները յիմարներէ և կամ չարագործներէ կը բաղկանան ։ Թերեւս կ'երեւակայեն Իռլանտայի դատին ծառայել ։ Բայց համոզուած եմ թէ ամենախոհեմ անգլիական վարչութիւն մը չի կրնար աւելի վնաս հասցնել մեր երկրին և դատին, քան այդ խենթ հայրենասէրներ ։ Ուժանակով պայթումներ յառաջ բերելու և մարդիկ ու ինչք փճացնելու քաղաքականութեան հետեւանքը պիտի լինի ճշմարիտ յեղափոխական շարժումը սպաննել Իռլանտայի մէջ, և Անգլիացիները Իռլանտացիներն երկրէն կամ գէթ ընկերութենէն արտաքսել տալ, մինչեւ որ ուրիշ տեղ ալ գործ ու ապրուստ գտնելու անկարող լինին։ —Եթէ միապետութիւնն և ազնուականութիւնը կարենան ջնջել Մեծն Բրիտանիայէն, Անգլիացիք, Սկովտիացիք և Իռլանտացիք կրնան կազմել Դաշնակցական Հանրապետութիւն մը՝ և բաց ժողովրդոց համար եւս յոյժ շահաւոր կերպիւ ։ Բայց եթէ Անգլիա վարել Հանրապետութիւն մը լինի, ես խակ անոր օրէնքները չպիտի ընդունիմ իմ հայրենեացս համար եթէ իռլանտական հանրապետութիւնն ևս նոյնչափ ազատ և անկախ չլինի» ։ Պ. Սդէֆէնս սահմանադրական շրջանակի մէջ հանուած լուծում մը ապրելի միջոց մը չհամարիր իռլանտական անկախութիւնը վերստանալու ։

Ուրիշ Իռլանտացի խորհրդ մը, Պ. Ջօն Օ' Լէրի, կ'ըսէ. «Ձեր հաստատ թէ որ և է կերպիւ օգտակար է Անգլիացիներն համոզել զանոնք՝ դրելով յուսադրութեան մէջ, և ես ինքս երբեք դիւրաւ ձեռք չեմ առնուր ուզելու համար այն անփոփոխ և անտեղի խօսքեր որք կը հրատարակին լրագրաց մէջ ։ Ձեր հաստատ նաեւ ուժանակի վարդապետութեան, որովհետեւ երկչոտական և անպատշաճ է ։ Անգլիացիներն համոզելու միակ միջոցն է բաց դաշտի վրայ զինուորներ մեր ցեղ անոնց դէմ, կամ այնպիսի բան մ'ընելու երկիւղը տալ անոնց ։ Բախտ մը կ'անենանք եթէ Ռուսիոյ հետ պատերազմ մը ծագի, քան որում Ռուսիա մեծագոյն թշնամին է Անգլիոյ ։ Եթէ պատերազմ ծագի և Ռուսիոյ կայսրն օտարազգի կամաւորներէ լեգէոն մը կազմել ուզէ, Իռլանտացիք կրնան կազմել այդպիսի լեգէոն մը, և Ռուսիոյ դրօշակին ներքեւ կռուիլ Անգլիոյ դէմ։ — Պ. Կլատսդոնի մասին, կը կարծեմ թէ կ'ուզէ բարիք ընել Իռլանտայի, և շատ կը յարգեմ զինք ։ Կ'ըսուի թէ Ամերիկացիք համակիր են ուժանակով գործ առնելու գաղափարին, բայց կը յաւելեմ որ այնպէս չէ ։ Ժողովրդեան նոյն դասն որ Անգլիոյ, Սկովտիոյ և Իռլանտայի մէջ հակառակ է այդպիսի բանի միջոցներու, մի և նոյն դասն է որ Ամերիկայի մէջ ջերմ կուսակից է անոնց ։ Բայց և այնպէս, խելացի Իռլանտացիք չեն հաւնիր ուժանակի կուսակցաց և «Անպարտելի»ներուն արարքը ։»

Կաթոլիկ եկեղեցական դասէն Իռլանտացի մը, Աստուածաբանութեան դասատու Հայր Հալամ, չի հաւատար թէ ուժանակի պայթումները կրնան իրական օգուտ ունենալ Իռլանտայի ։ Ուժանակի կուսակիցք աճուրի ոճիր մը կը գործեն, որ իռլանտական դատը կը զրկէ բազմաթիւ պաշտպաններէ։ Շատ օտարազգիներ կը ճանչեմ որ ի սկզբան յոյժ բարեկամ էին Իռլանտայի, բայց լորտ Ֆրէտէրիք Գէվընտիշի և Պ. Պուրքի սպանումը լսելով ատրատաղաց եղան ։ Նոյն խակ Իռլանտացւոց մէջ, չեմ կարծեր թէ հարիւրէն մէկ մարդ հաւանի այս տեսակ միջոցներու գործածման ։ Ես նոյնպէս կ'ըմբռնեմ ուժանակի կուսակցաց և «Անպարտելի»ներու ընթացքն, ինչպէս բարեկամն Ճօն Ճօրճ Մ'Քարթի կ'ըմբռնէր 1792ի Ֆրանսացի Յեղափոխականաց ընթացքն, ըսելով թէ. «Բարոյապէս ոճիր մ'էր, քաղաքականապէս սխալ մը և ընկերականապէս՝ աղէտ մը ։» Եթէ ներելի է զմարդիկ օդն հանել, ընդէ՞ր ներելի չլինի սպաննել զանոնք ։ Բայց ադ ալ վերջ մը կը տրուի ամէն բարոյական կարգի և օրէնքի, և ընկերութիւնը կը դահավիժի բարբարոսական վիճակի մէջ ։ Կ'երեւի սակայն թէ այս ուժանակի կուսակցաց ո՛չ այնքան մարդ սպաննել կ'ուզեն որչափ ընդհանուր երկիւղ մը ձգել անգլիացւոց սրտերուն մէջ, որովհետեւ գիտած էք անշուշտ թէ ըղձալութիւն կ'ընեն որպէս զի պայթումները տեղի ունենան երբ քիչ մարդիկ կան շրջակայքն, օրինակի համար՝ երբ վերջերս Լոնտոնի կառավարական չէնքերուն մէկ մասն օդն հանելու փորձ փորձուեցաւ ։

Միւս կողմէ, Հայր Հալամ այն կարծիքն ունի թէ ուժանակի պայթումներ ի գործ դնողներն աղքատ մարդիկ են, որք լաւ վարձատրութիւն կը ստանան ։ Անոնք որ այս դաւադրութիւնները կը նիւթեն, ապահով տեղ են, մինչ խեղճ գործիքները կը վտանգին և ի վերջոյ կախաղան կը հանուին, որպէս ի Ֆրանսա Անգէնի անկարգութեանց մէջ, ուր գործադրող բնող գործաւորները դրդող անձինք գործօն դեր մը չէին բատանձներ, այլ ժողովրդային յուզումն իրենց անձնական դիտաւորութեանց յաջողման միջոց մը կ'ընէին։ Այսպէս էր Բարիզի Հասարակապետին ժամանակ ալ, երբ կը տեսնէինք թէ տաւարդներն ու պատժուողները կարգ մը յիմարներ էին, որք կոյր գործիք կը լինէին այլոց ձեռք» ։

Այն հարցման թէ իռլանտական խնդրոյն լուծումն ի՞նչ պէտք է լինի, Հայր Հալամ սապէս պատասխաներ է.

«Դժուար է գոհացուցիչ պատասխան մը տալ։ Կը տեսնեմ թէ այս ինքնավարութեան (Հօմ Ռուլ) գաղափարը խոր արմատ ձգած է իռլանտայի ժողովրդեան մտաց մէջ, և չեմ յուսար թէ գործերն հանդարտ վիճակ մը ստանան մինչեւ որ այդ գաղափար իրագործի ։ Կը տեսնեմ նաեւ թէ ժամանակին ընթացքով իռլանտական ինքնօրէնութիւնն իրականութիւն պիտի դառնայ. ամէն ինչ դէպ այդ նպատակ կը դիմէ։ Օրինակի համար, գիտէք թէ, ամենէն առաջ, իռլանտական ինքնօրէնութեան գաղափարին Լոնտոնի Ազատական կառավարութիւնը գրաւեր է ընդդիմացած երբեք ։ Պ. Կլատսդոն քանիցս ըսած է թէ բան մը այս խնդրին աւելի չէ գրաւած իւր ուշադրութիւն ։ Նորա որդին, Երեսփոխան Պ. Հէրպերդ Կլատսդոն ալ կ'ըսէ որ եթէ իռլանտական ժողովուրդը պէտք ունի ինքնօրէնութեան և կը բաղձայ ունենալ, կատարեալ իրաւունք ունի ստանալու ։ Եթէ Իռլանտացիք միշտ վառ պահեն իրենց պահանջումներն, ապահով են թէ վաղ կամ անագան պիտի ձեռք բերեն իրենց ինքնօրէնութիւնն ։ Ամբողջ մէկէն չպիտի ստանան, այլ մաս առ մաս ։ Իրօք այժմ մէ որ Պ. Կլատսդոն ըսած է արդէն թէ, ինք իռլանտական ժողովրդեան տեղական կառավարութեան մէջ մեծ բաժին մը տալու կողմն է ։ Այժմէն կը հասնին դատական ժողովներ տալ Իռլանտացւոց ։ Դատական վարչութեան մէջ եւս մեծ փոփոխում պիտի ընէ, և արդէն Կաթոլիկները Բողոքականաց հետ նոյն իրաւունքներն ի գործ դնելու վրայ են ։ Այս ամենայն կը լինի որովհետեւ Իռլանտացիք, միշտ պնդելով իրենց պահանջմանց վրայ, ցուցած են թէ անգլ. կառավարութիւնն Իռլանտայի նկատմամբ արդարութիւնն ի գործ դնելէ տարբեր եղանակաւ չպիտի կրնայ լուծել իռլանտական խնդիրը։ Կը տեսնեմ թէ Պ. Կլատսդոն Իռլանտայի վիճակը լաւացնելու հակեցող աշխարհահայեացն է այսօր և այդ երկրին բարւոյն համար ինչ որ ձեռքէն կու գայ, կ'աշխատի ի գործ դնել։ Բայց թէեւ Պ. Կլատսդոն, առաջնորդական նախարար Պ. Չէմպըրլէյն և Իռլանտայի Քարտուղար Պ. Թրիվէլիան լաւ տրամադրութիւն ունին մեզ նկատմամբ, եթէ մեք միշտ վառ չպահենք խնդիրն և նախարարաց գլուխը չցուցնենք, Խորհրդարանն երբեք արդարութիւն ի գործ չպիտի դնէ Իռլանտայի նկատմամբ ։ Միւս կողմէ, կը տեսնեմ որ եթէ մօտերս Իռլանտայի մէջ հաստատել բարենորոգմունք քանի մը տարիներ առաջ ընդունէին, Իռլանտա բարեբաստիկ վիճակ մը կ'ունենար այժմ։ Եթէ իռլանտական ժողովրդեան հետ անկեղծութեամբ վարուէին և թոյլ տան որ իւր բոլոր ընդունակութիւններն ու կարողութիւններն ի հանդէս բերէ, ապահով եմ թէ քանի մը տարիէն Իռլանտա Եւրոպայի ամենէն զարգացած երկիրներէն մին կը լինի ։ »

Դալով իռլանտացի ժողովրդեան դէմ եղած այն ամբաստանութեան թէ անհեռատես և ծոյլ է, Հայր Հալամ կը խորհի թէ ասոր պատճառն է Իռլանտացւոց մեծագոյն մասին օրէ օր ապրելու հարկադրուած լինելը ։ Գերեաց նման որք իրաւունք և ստացուածք չունին, անոնք ալ իրաւանց և ստացուածոց յարգ չեն գիտեր ։ Իռլանտայի անգլիացի հողատէրք կալուածական խնդիրը շատ անարդար տեսութեամբ մը կը դիտեն ։ Շատ անգամ կը պատահի որ հողատէրն վարձակալ մը այնպիսի չափազանց վարձ մը վճարելու, որ սա չի կրնար փոքր ինչ օժիտ տալ իւր աղջկան երբ ամուսնացնել ուզէ, կամ դպրոց մը շինել իրեն համար։ Դրամ հաւաքելու ապահովութիւն և դիւրութիւն չունենալով, խնայող և հեռատես չլինիր բնականապէս ։ Սրբ. դարեւ կայ հողատէրաց փոքրամասնութիւն մը, որ իւր վարձակալաց հետ հօր պէս կը վարուի ։ Բայց և այնպէս, Իռլանտայի մէջ շահուած դրամն հողատէրք կը վատնեն Իռլանտայէն դուրս. ագարակի մը պէս կը մշակեն Իռլանտան, ուստից ելած բերքն և հասոյթն ուրիշ երկրի մը մէջ, —յԱնգլիա— կը սպառեն, և քանի որ այս վիճակ տեւէ, Իռլանտա բնականապէս չպիտի հարստանայ և չպիտի զարգանայ ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նիկոմիդիոյ հոգեւոր Հովիւ Գեր. Տ. Մովսէս Ծ. վարդապետ Կեօմիւրճեան՝ որ անցեալներն հրաժարական գրկած էր Պատրիարքարան, բայց ժողովրդեան թախանձանօք ընդունած էր՝ ժամանակ մ'ալ վարել պաշտօնը, այս օրերս դարձեալ հրաժարագիր մատուցած է ազգային վարչութեան։ Կ'ըսուի, թէ ժողովրդեան կողմանէ ալ այս անգամ խնդրուած է Վարչութենէն, ուրիշ եկեղեցական մը ընտրել Գեր. Կեօմիւրճեանի տեղ ։

Ակնայ Առաջնորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ծ. վարդապետ Սրուանձտեանց այս օրերս ճանբայ կ'ելնէ Մայրաքաղաքս գալու համար։ Նորին Գերապատուութիւնը քանի մը ամիս յառաջ թէ՛ վիճակին Դատական ժողովին և թէ՛ Պատրիարքարանի հրաժարագիր մատուցած և Պոլիս գալու դիտաւորութիւնն յայտնած էր, սակայն ո՛չ Դատական ժողովը և ո՛չ Պատրիարքարանը չընդունելով հրաժարականը, և Պատրիարքարանէն գրուեցաւ թէ Յարութեան տօնէն առաջ կրնայ այցել Մայրաքաղաքս։

Քանի մ'օր յառաջ դարձեալ Ատանայէն բազմաթիւ ստորագրութեամբ հանրագիր մը հասաւ Պատրիարքարան, որով դարձեալ կը գանգատին Կիլիկիոյ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսի վարմանց դէմ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երկուշաբթի Օրթագիւղի տանը փոխադրեց իւր բնակութիւնը ։

Պուլղարաց Գեր. Էքզարքն առաջինն եղաւ պաշտօնական այցելութեան Նորին բարձր Սրբազնութեան ։

Գեր. Էքզարքն այսօր կամ վաղը Պրուսա կուղեւորի ։ Մեր Պատրիարքարանէն հեռագրեցաւ առ Գեր. Առաջնորդն Պրուսայի՝ Էքզարքին ուղեւորութիւնը ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, Պոլսոյ երեսփոխանական ընտրողաց քաշուման նոր ցուցակը պատրաստելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովոյ առաջարկութեան համաձայն, մայրաքաղաքիս ինը թաղերու ընտրողաց ցուցակներն առած և յիշեալ յանձնաժողովին յղած է ։ Այդ թաղերն են Դուրուչէշմէ – Ինճատիյէ, [illegible], Խասգիւղ, Նոր գիւղ, Կէտիկ–փաշա, Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար Եէնիմահալէ ։ Յանձնաժողովն առաջարկած է Նորին բարձր Սրբազնութեան, որ մնացեալ 14 թաղերու ցուցակներն ալ ընդփոյթ պատրաստելու համար երրորդէ հրամանք ։

Յայտնի է, թէ Հիւանդանոցի մատակարարութեան և հաշուոց տեղեկագիրն Ազգային ժողովէն յղեալ է Համարակալութեան և կալուածոց Դիւանաց ։ Արդ՝ կալուածոց դիւանի ատենապետ Քրիստոսատուր Էֆ. Գալուստեան հրաւիրեց յիշեալ դիւանաց անդամներն, որ առաջիկայ ուրբաթ օրը Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ գումարելով պատրաստեն իրենց քննութեան տեղեկագիրն ։

Ազգային Ժողովոյ Մայր Դիւանն երէկ Ղալաթիոյ Թաղական Խորհրդարանին մէջ իւր մասնաւոր նիստն ընելով՝ հետեւեալ որոշումներն ունեցաւ ։

1.– Ազգային ժողովն յանձնարարած լինելով Մայր Դիւանին, որ ժողովոյն ներքին կանոնագրութեան լեզուին ու տրամադրութեանց մէջ եթէ բարեփոխելի կէտեր կը գտնուին, քննէ և արդիւնքն տեղեկագրէ, Մայր Դիւանն այս յանձնարարութիւնն լաւ արժանաւոյն կատարելու համար, պատշաճ դատեց ի խորհրդակցութիւն հրաւիրել առաջիկայ ուրբաթ ժամ 2ին, Տ. Մատթէոս Սրբազանն, և Սրմաքէշեան՝ Զօհրապ ու Փափազեան էֆէնտիներն ։

2.– Որոշեց գրել առ Վարչութիւն և առ Նախագահ Դիւանս, որպէս զի ներկայ շրջանի մէջ իրենց յանձնարարեալ խնդրոց քննութիւնը փութացնեն մինչեւ ցառաջիկայ բացումն Ազգային ժողովոյ ։

3.– Որոշեց գրել առ Վարչութիւն, որպէս զի 23 պակասեալ երեսփոխանաց՝ որոց 13ը՝ Պոլսէն, և 10ը՝ գաւառներէն են, ընտրութեան հրահանգները կրկնէ ։

4.– Որոշեց խնդրել Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրէն, որ Ազգային ժողովէն առ Եկեղեցական Համագումար ժողովն յղել խնդրոց պատասխանները պատրաստուելին ։

Տփղիսի Արձագանք շաբաթաթերթին, որոյ անօրէն-խմբագիրը, Պ. Ա. Յովհաննիսեան, կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար Տփղիսի Վիճակէն ընտրեալ պատգամաւորաց մին է, իւր ապրիլ 8/20 թուով հետեւեալ կերպիւ կը խօսի Ազգ. ժողովոյ քուէարկութեան վրայ.

ԱՊՐԻԼԻ 2Ի ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Երկարատեւ նախապատրաստութիւններից և յամառ, բայց պատշաճաւոր մրցութիւններից յետոյ, Կ. Պոլսոյ Ազգային ժողովը սոյն ապրիլի 2ին կայացրեց վերջապէս այն նիստը, որին ակնապիչ նայում էին ի սփիւռս աշխարհի տարածուած բոլոր Հայերը, — որովհետեւ այդ օրը Ազգ. ժողովը վճռում էր այն համազգային և կենսական հարցը, որ տարի ու կէս շարունակ բոլոր հայերի մտահոգութեան և մտատանջութեան առարկան էր դարձած ։ Խորհրդաւոր էր օրը, ծանր էր բոլէն և Ազգ. ժողովի մէն մի անդամ պատասխանատու և ակնածութեամբ պիտի դիմէր այն սրբավայրը, ուր այդ օրը նշանակուած էր ժողովի նիստը։ Նա պիտի պատկառէր իւր պաշտօնի վսեմութիւնից, պիտի ակնածէր այն հաւատարմութիւնից ու վստահութիւնից, որ իբր ներկայացուցիչ ազգի, կրում էր իւր վերայ և իւր շուրջն ու հեռուն յայտնուած հասարակաց կարծիքի բուռն ազդեցութեան տակ պիտի մի կողմ ձգէր իւր անձնական, անհատական–համակրութիւնն ու հակակրութիւնը այս կամ այն ընտրելիի վերաբերութեամբ և այնպէս պիտի մերձենար քուէի տուփին ։ Երեսփոխաններից իւրաքանչիւրը պէտք է տեսնէր հարկաւ, որ երբեք հայ մարդը մի խնդիր իւր սրտին այնքան մօտիկ չէ համարած, երբեք վստահութեամբ այսպէս ջերմութեամբ չէր ձեռք առած իւր նուիրական պատմական աւանդը, իւր կրօնական նշանը, իւր հոգեւոր կառքը ներկայացնող խնդիրը, ինչպէս այս անգամ։ Եւ ազգային ժողովի վճիռը միմիայն պարծանք կարող է բերել իրան։ Այդ վճիռը մեր առաջն է դրած ահա՛. Կ. Պօլսից ստացած հեռագիրը ղեկավարած է «Արձագանքի» ճակատին։ Լրջմտութեամբ հայեցք ձգենք այդ համառօտ, բայց բազմաբովանդակ տողերի վերայ և տեսնենք թէ ի՛նչ է ասում նա մեզ ։

«Ազգային ժողովի երեսփոխանները, «ազգի ներկայացուցիչները չեն, նոքա ծանօթ չեն ժողովրդի տրամադրութեանը, «տարուած, մոլորուած, հեռացած են «նորանից. նոքա, Պօլսի այդ փափկասուն «էֆէնտիները, իրանց անձնական դիտումներին, «իրանց նեղ, կուսակցական ձգտումներին, «իրանց մասնաւոր նպատակներին կը զոհեն «ազգի շահերը, կը դաւանան իրանց սուրբ «կոչման դէմ.» —Ահա՛ այն ծրինչներն ու բացականչութիւնները, որ տարի ու կէս շարունակ լսվում էին շատ կողմերից . . . Ազգային ժողովի կողմից պէտք էր մի իրական բողոք այդ անարդար բարբանջանքների դէմ, և նա այդ բողոքը ազդուապէս ձգեց այն մարդկանց երեսին, որոնք պարտաճանաչութեան կողմից դեռ եւս շատ և շատ ետ են իրանից։ Ազգային ժողովը ապացուց, որ պատշաճապէս տեղեակ է ազգի տրամադրութեանը և կարող է լաւապէս կատարել այն պարտականութիւնները, որ ժողովրդեան մի ստուար մեծամասնութիւն ակնկալում է նորանից, որպէս իւր ներկայացուցչից ։ Ներսէս, Խրիմեան, ահա էին ազգի ցանկացեալ կաթողիկոսացուները. Ներսէս, Խրիմեան ելան ընտրողական այն բովից, որ պատկառելի ժողովը կատարեց ապրիլի 2–ին ։ Ներսէսն էր այն անձնաւորութիւնը, որի համար թնդում էր ամենի սիրտը, որի մէջ մարմնացած էր Հայ մարդու բաղձանքները, որ նոյն խակ իւր հակառակորդներից շատերի յարգանաց առարկան էր համարւում ։

«Ներսէսից յետոյ, համարեա՛ նորան զուգընթաց, Հայի սիրտը բաբախում էր իւր «Հայրիկի» յիշատակով. ամենայն ոք յարգանքով էր նայում դէպի իւր սեպհական տանը պանդուխտ մնացած Վասպուրական արծուին ։ Ո՞րքա՛ն խոցոտեցաւ իւրաքանչիւրի սիրտը, որքա՛ն վիրաւորուեցաւ հայ մարդու ինքնասիրութիւնը, երբ Կրօնական Համագումար ժողովում այդ արժանաւոր արհին չ'վստահեց իրան վսեմ յարգանքը ։ Ազգային ժողովը քաւեց Համագումարի յանցանքը. նա բարձրացրեց վշտացրած Հայրիկին բոլէական անկումից և ակնածութեամբ դրեց նորան իւր պաշտօնակցի–Ներսէսի պատուհասի մօտ, որպէս երկրորդ ընտրելի ։

«Այս երկու բարձրաստիճան Հայ հոգեւորականներից յետոյ Կ. Պօլսի Ազգային ժողովը երիցընտրելեաց ցանկը լրացնելու համար դրել է Զմիւռնիոյ առաջնորդ Մելքիսեդեկ արժանաւոր եպիսկոպոսի անունը ։ Յայտնի է որ «Արձագանքը» վաղուց արդէն յիշել էր սրբազան Մելքիսեդեկի անունը՝ որպէս երրորդ ընտրելիի ։

«Բայց ինչո՞ւ Ազգային ժողովը այդ երեք անձանց ընտրեց կաթողիկոսական արժանաւոր թեկնածուներ —մի՞թէ ազգի տրամադրութեանը, ազգի բաղձանքներին պատասխանած լինելու համար միայն։ — Ո՛չ ։ Այս ընտրութեան մէջ մենք նկատում ենք և մի ուրիշ մխիթարական կողմն. մենք տեսնում ենք այստեղ քաղաքական հասունութեան այնպիսի շօշափելի ապացոյցներ, որոնց պարզաբանելն աւելորդ ենք համարում անգամ։ Ս. Էջմիածնում այդ մարդիկ կարող են բացարձակ առաւելութիւն ստանալ և դոցանից երկուսը–հաւանականաբար կարող ենք ասել– Ներսէսը և Խրիմեանը՝ կընտրուին որպէս կաթողիկոսացուներ ։

«Սակայն ապրիլ 2–ի ընտրութիւնը մէկ առանձնութիւն եւս ունի, որ չենք կամենում անուշադիր թողնել. սա զանազանւում է նախընթաց ընտրութիւններից նորանով, որ այս անգամ Ազգային ժողովը, թէեւ երկար ու յամառ մաքառումից յետոյ, կարեւոր է համարել ընդունել այն տարրական ճշմարտութիւնը, թէ ազգի կաթողիկոսը պէտք է ընտրուած լինի ընդհանուր ազգից և ոչ նորա մի մասից — Տաճկաստանի Հայերից ։ Ասում ենք կարեւոր է համարել ընդունել ։ Անհնարին է ենթադրել, որ Ազգային ժողովի խոհեմ և բանիմաց մեծամասնութիւնը վաղուց զգացած չ'լինէր, որ իւր արածը մի տեսակ անիրաւութիւն էր միւս տեղերի Հայերի վերաբերութեամբ, բայց այդ զգալուց յետոյ ևս նա ի՛նչ ի՛նչ պատճառներից և հանգամանքներից ստիպուած, պատճառներ, որոնք արդար էին գուցէ միմիայն իրանց հայեցակէտից, ենթադրում էր, թէ ինքը պարտաւոր է երկու չարիքներից փոքրագոյնն ընտրել ։ Այսօր ազգային ժողովը տեղի տալով ռուսահայոց արդարացի բողոքին, ընտրում է միջին, հաշտեցուցիչ ճանապարհը, հաւատալով որ մեր կողմը եւս այնքան ինքնաճանաչութիւն կայ, որ դժուար թէ ումն իցէ յաջողի, ազգային վսեմ խնդիրներում մտնելով, վարուիլ մեզ հետ իւր հաճոյքին համեմատ ։ Այս ինքնաճանաչութեան արդիւնքը, յուսով ենք արժանապէս ցոյց կը տան այն գերապատուելի հայրք և արժանընտիր պարոնայք, որոնք մայիսի 7ին պէտք է համախմբուին Միածին Որդու իջման սուրբ տաճարում իրանց քուէները կցելու Կ. Պօլսի Ազգային ժողովի քուէարկութեանը ։

«Այսպէս ահա՛, ապրիլի 2ի ընտրողութեան հետեւանքները գոհացուցիչ եւ բաւարար լինելուց զատ՝ հիմնուած են մի և նոյն ժամանակ իրաւախոհութեան եւ արդարութեան նուիրական սկզբունքների վերայ ։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շիրվանի (Կարնոյ վիճակ) Գայմագամ կարգեցաւ՝ Անամուրի նախորդ Գայմագամ Մուսթաֆա Խուլուսի էֆէնտի ։

Խասսայի բանակին երկրորդ զօրաբաժնին հրամանատար կարգեցաւ՝ Եեմէնի նախորդ կուսակալ Իսմայիլ Հագգը փաշա, փոխանակ Թէվֆիգ փաշայի՝ որուն պաշտօն տրուեր է երկրորդ բանակին մէջ ։

Գաղղիոյ հանրապետութեան կողմանէ Պատւոյ Լէգէոնի երկրորդ աստիճանի պատուանշան տրուեցաւ՝ ծովային նախարար Հասան փաշայի ։

Նախընթաց օրը գրած էինք, թէ մեծ Եպարքոսն հեռագրով բացատրութիւն ուզած է Պաղտատի կուսակալէն՝ Տիգրիսի յորդման վտանգին դէմ, որ կանխաւ զեկուցուեր է իրեն, անփոյթ կենալուն համար ։ Թարիք այսօր ի լրոյ կծանուցանէ, թէ կուսակալը պատասխանելով հաստատեր է յորդումը, սակայն ծանուցեր է թէ Պաղտատէն տրուած մասնաւոր հեռագրոց մէջ չափազանցութիւն կայ, և թէ ողողեալ տեղերն չէ թէ 40 այլ 7–8 ժամու ճանապարհ են ։

Թարիք ապա դարձեալ ի լոյս կը հրատարակէ այսօր, թէ կուսակալն բանտարկած է ա՛յն անձն, որ զեկուցեր է թէ պէտք է նորոգել թումբերն, քանի որ ձմեռն սաստիկ է և թումբերուն աւերեալ լինելուն պատճառաւ առաւել կվախցուի ողողմանէ ։

Վախճանեալ Զարիֆիի եղբայրն Պ. Նիքօլաս Զարիֆի՝ որ ի Գաղղիա, եղօրը մահուան առթիւ, 1500 լիրա ղրկեր է՝ յոյն վարժարանաց, և 500 լիրա՝ յոյն Պատրիարքարանի համար ։

Պոլսոյ Նախնական դատարանն ի պաշտօնէ կը ծանուցանէ, թէ ապրիլ 23էն մինչեւ սեպտ. 15, Դատարանին առաւօտները ժամը $4\frac{1}{2}$ին պիտի բացուի, ժամը 5ին դատավարութիւնք պիտի սկսին, և երեկոյեան ժամը $10\frac{1}{2}$ին պիտի գոցուի ։

Կայսերական բժշկական վարժարանին քննութիւնք կը սկսին մայիս 2/14ին ։

Երէկ դեսպանաց առաջին թարգմանք տեսակցեցան Արտաքին գործոց նախարարին հետ ։

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ և Սպանիական նախորդ դեսպան Պ. Ռաուքոն երէկ Բ. Դուռը գացին և տեսակցեցան Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. փաշայի և խորհրդական Տաւեան Յարութիւն էֆէնտիի հետ ։

Ֆիլիպէի Հէօլ լրագիրն կը հերքէ քաղաքին համանուն լրագրոյն այն լուրն, թէ Ալէքօ փաշայի ի Պոլիս ուղեւորած ժամանակ հետը գտնուող թիկնապահաց մէկը մահմետական է, և այս առթիւ կը յաւելու Հէօլ թէ մինչեւ ցարդ երբեք մահմետական թիկնապահ ունեցած չէ Ալէքօ փաշա ։

Իսլիմիոյի մահմետականաց կողմանէ մէկը կը ղրկուի Ֆիլիպէ, խնդրելու համար որ իրենց կառավարիչն (պուլղար) այսուհետեւ իրենց ներքին գործոց չմիջամտէ, որով կը վնասուին ։

Լարիսայէն կը ծանուցանեն … թէ Յունաստանի թողեալ հողերուն պատճառաւ Էվգաֆի պահանջքը քննելու պաշտօնով կարգեալ յանձնախումբն որ առժամեայ կերպով դադրեցուցած էր աշխատութիւնները, վերսկսած է զանոնք նոր հիման մը վրայ որով կը յուսացուի թէ համաձայնութիւն պիտի գոյանայ երկու կողմանց միջեւ ։ Հետեւաբար, կը յարէ յիշեալ թերթն, կը հերքուի Լարիսայի թերթի մը այն լուր, թէ խնդիրը դեսպանաժողովոյ մը որոշման պիտի ենթարկի ։

Ֆիլիպէի Հէօլ լրագիրը կը հերքէ այն լուրը թէ տեղւոյն Իսլամք կը փափաքին Ալէքօ փաշայի պաշտօնավարութեան նորոգման, և թէ այդ նպատակաւ պատգամաւորութիւն պիտի ղրկեն Կ. Պոլիս ։

Բերայի կառավարիչ Արիֆ պէյ քանի մ'օրէ հետէ գովելի ջանքեր կ'ընէ, Բերայի շիտակ ճամբուն վրայ ինչպէս նաեւ մօտակայ թաղերու մէջ գտնուած վտանգաւոր տուները գոցելու համար։

Նախընթաց օրը մեծ Եպարքոսը Բ. Դուռն հրաւիրելով քաղաքապետ Մազհար փաշան, երկարօրէն տեսակցեցաւ հետը, Կ. Պոլսոյ փողոցներու մաքրութեան միջոցներու վրայ ։ Մազհար փաշա այս տեսակցութենէն յետոյ իւր պաշտօնատեղին վերադառնալով ազդու հրամաններ տուաւ ։

Մինչեւ ցարդ Օսմ. հողին վրայ գտնուող Չէրքէզք զինուորագրութենէ ազատ էին. թէեւ քանի մը

տարի առաջ հրատարակուած կայսերական հրովարտակը կը հրամայէր զինուորական ծառայութեան մէջ առնուլ զանոնք, բայց չգործադրուեցաւ պատճառներով: Այս անգամ անոր գործադրութիւնն հրամայուած լինելով, բանակայ հրամանատարք ըստ այնմ հրահանգ ընդունած են:

Մանչէսթըր Կիւարտեան կ'ըսէ թէ Երլտըզի պալատան մէջ ի պատիւ Ռուսաց իշխանին տրուած կոչունքի գիշերը, Մեծ-Եպարքոսն երկարօրէն տեսակցեր է Հռովմի Նուիրակ Ռոթէլլի Դեբարպօլան հետ: Սայիտ փաշա հետաքրքրութեամբ տեղեկութիւն հարցուցեր է Պապին կացութեան, ինչպէս նաեւ Հռովմէն մեկնելու պատահականութեան լուրերուն վրայ:

Անգլիոյ կողմէ առաջարկուած Դեսպանախորհրդոյ խնդրոյն վրայ նախարարաց խորհուրդն այս կիրակի իւր տեղեկագիրը Վէհ. Սուլթանին մատուցած լինելով, նախարարական մեծ ժողով մը գումարեցաւ երկուշաբթի օրը Երլտըզի պալատան մէջ, Վէհ. Սուլթանին նախագահութեան ներքեւ, և տեւեց մինչեւ երեկոյ: Խորհրդակցութեանց արդիւնքն յայտնի չէ դեռ:

Հալէպէն հեռագրուած է, թէ Զօրի կողմերն Եփրատ գետն յորդելով բազում տեղեր ու գիւղեր ողողած, և նիւթական մեծ վնասուց պատճառ եղած է, սակայն մարդոյ կորուստ չկայ:

Տրապիզոնէն կ'հեռագրեն, թէ Տիգրիս գետը դեռ կը բարձրանայ հետզհետէ, և մեծ վնաս կուտայ շրջակայից:

Իզմիրի Պունա գիւղին մէջ երիտասարդ և օրիորդ մը կը սիրահարին միմեանց հետ, բայց աղջկան ծնողքն չեն հաւանիր նոցա ամուսնութեան. երիտասարդն գիշեր մը աղջկան տունը երթալով ամուսնութեան հնարից վրայ գաղտնի խորհրդակցած ժամանակ, գիշերապահները կ'իմանան, աղջիկը կը փախչի, և գաղտնիքն երեւան ելնելով՝ տղան կստիպուի լեռներն ապաստանիլ:

Իզմիրի մէջ յոյն երիտասարդ մը, իւր մօրն հետ միշտ գժտելով, կնոջը գրգռմամբ կատաղօրէն սպաննել մայրը, և հետը կառնու շրջագայելու պատրուակաւ. գիշերուան ժամը 2ին առեններն, երբ քաղաքին մէկ ամայի կողմը կհասնին, երիտասարդը կ'ըրէ ծովը կնետէ մայրը. խեղճ կինը օրհասական ձայնիւ օգնութիւն կաղաղակէ. երկու հոգի կհասնին կառնեն, և երբ կը խելոքեն կը զատեն եղածը, իսկ անզգամ որդին կոյս կուտայ անոր:

Մաթիկ Զէնէրիլի—գույու բուսած տեղը Գարաղօլ (պահականոց) փողոց Բոսնաղջի Հասան աղայի տունը գողեր մտնելով կիրակէ գիշերն առտու ժամը 8½ին առեններն, անոնցմէ մէջ ունեցած բոլոր գոյքն մեասելով առեր գացեր են: Գարձեալ նոյն կողմերը քանի մ'օր յառաջ հեռագրական պաշտօնակալներեն Աթիֆ էֆէնտիի տունը գողեր մտած և բաւական բան տարած էին:

Փիլիպէէն կը գրեն թէ շրջակայներն յորդառատ անձրեւներ տեղացած են այս օրերս, և մէկս կողմէ կարկուտէն վնասուած են քանի մը գիւղեր Մարիցա գետի եզերաց վրայ:

Պաղտատի զինուորական բժշկաց կողմէ Կայս. կառավարութեան ուղղեալ հեռագիրք կը ծանուցանեն, թէ վերջերս երեւան եկած հիւանդութիւնը ո՛չ թէ ժանտախտ է, այլ ժանտատենդ (Բէֆօ):

Տերսիմի նորընտիր կառավար Օսման փաշա երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց:

Սօֆիայէն կը գրեն թէ Իլէնէֆ զօրավարն 100,000 ֆրանք իւրացուցած և այդ գումարով անշարժ կալուածներ շինած էր: Այս զեղծումն երեւան ելնելով, տեղական կառավարութիւնն որոշեց արգելքի տակ դնել յիշեալ կալուածները, բայց չկրցաւ, վասն զի Իլէնէֆի անուան արձանագրուած էին:

Կրետէի մասերն երկու արձան գտնուեցան: Մէկն գեղեցիկ կին մ'է, մինչեւ ոտքերը վերարկուի մը մէջ փաթթուած և աջ ծունկը քիչ մը ծռած: Գլուխը և ձեռները չկան: Միւս արձանն այր մարդ մ'է, ծառի մը յենած, որուն վրայ օձ մը փաթթուած է:

Շքոտրայէն կը գրեն թէ ապրիլ 10ին, Եսադէ կոչուած ցեղէն 50 անձինք ձիերով արմուկ բռնած կը մտնեն Բրեզբէնտի շուկան: Ծանուցեան Մալի-Սիլի ցեղին մարդիկը վրաբան [illegible], Մալի-Սիլիներու կիները փորձեցին ձիերը ձեռք անցանել, և ատանցմէ երկուքն ալ սպաննուեցան:

Նեւյորքէն առնլով պատմած էինք, թէ միւսին Վաշինկթոնի Ֆէնէրալի գիւղին քահանայն Բերայի պաշտօնական ատեանին առջեւ դատի կոչուած էր, պատճառելով որ եթէ չգայ, բանտարկութեամբ պիտի տարուի: Նոյն լրագիրը սաչես կը պատմէ այդ դատի պատճառն: Ֆէնէրալի գիւղի բնակիչներէն Հաճի Եօրկի իւր տան մէջ գինի կը շինէր. բայց երկու տարիէ ի վեր չարաշէր մէկը աւազաններուն ծորակը կը բանար և գինին կը թափէր: Հաճի Եօրկի Տէրքոսի ատեանին դիմելով խնդրեց, որ ոճրագործ կարգայ այս չար կատակն ընող անծանօթին վրայ: Ատեանն պատասխանեց թէ Ֆէնէրալի գիւղին քահանային և բնակչաց հետ խորհրդակցելէ առաջ այսպիսի բան մը չկրնար ընել: Ցանկալ Հաճի Եօրկի Ֆէնէրալի քահանայն գտնելով, ըսաւ որ եթէ յանցաւորը գոյ խոստովանի, իրենց ներում չշնորհեն, մինչեւ որ գրի չառնու իւր յանցանքը: Աւելորդ է ըսել թէ Հաճի Եօրկի այս գրաւոր վկայութիւնը կուզէր դատ բանալու համար. բայց քահանայն մերժեց: Հաճի Եօրկի այս նոր մերժման վրայ բոլորովին կատղելով, Բերայի դատարանին դիմեց և ամբաստանեց քահանայն թէ մեղսակից է իւր աւազանները պարպող անձին հետ: Ասոր վրայ քահանայն հրաւէր ընդունեց դատարանին ներկայանալու, բայց Թուրքերէն չհասկնալուն, հրաւիրագիրը թարգմանել տուաւ:

Եթէ որոշեալ ժամուն չներկայանար, [illegible] պիտի տարուէր: Քահանայն պատասխանեց թէ չէր կրնար ստորագրել այս հրաւիրագիրը, վասն զի ինք Կրօնական իշխանութեան իրաւասութեան ներքեւ գտնուելով, նմա անկ էր դատել զինքը: Գաւառս պնդեց թէ իրաւունք ունի բռնութեամբ տանիլ զայն. քահանայն կուզէր խուցը քաշուիլ, գաւառս քղանցքէն կը քաշէր, հասկ ուրիշն քահանայն խուցը մտաւ, դուռը գոցեց. իսկ նա պաշտօնագիրը պատուհանէն ներս նետելով, մեկնեցաւ: Քահանայն և Տէրքոսի ատեանը Պոլիս գալով, այս եղելութիւնն յայտնեցին Յունաց Պատրիարքարանի տեղապահին:

Ֆրանսական կառավարութիւնը պաշտօն տուած է Պ. Բոնֆոնի, Լիբանան երթալով հաստատել ի Վատի-Պրիսա գտնուած ասորական արձանագրութիւններն որք կը վերաբերին Նաբուքոդոնոսորի Ասորեստանեաց մէջ ըրած պատերազմներուն:

Ռուսաց Կայսրը Պ. Տառբնիի Ս. Աննայի պատուանշան տուաւ Փիլիպէի Ռուսիոյ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մարդոսին:

Ահաւասիկ Թուրքիոյ և Պարսկաստանի թղթատարութեանց միջեւ կնքեալ թղթատարական պայմանագրի գլխաւոր յօդուածներն:

«Թղթատարական ուղղակի հաղորդակցութիւն մը հաստատուած է Թուրքիոյ և Պարսկաստանի միջեւ Պայազիտ—Բէզարի ճամբով:

«Թղթատարական պաշտօնեաներու փոխանակութիւնը պիտի կատարուի Պայազիտի կայարանին մէջ, և Պարսկական թղթատարը մինչեւ այս վերջին կայարանը պարտաւոր է երթալ: Թղթատարին թէ՛ գնացած և թէ դարձած ժամանակ ուղեկից պիտի ըլլալ անոր, մինչեւ սահմանագլուխը:

«Երկու կողմէ թղթատարական պաշտօնեաներու առաքումն շաբաթը մէկ անգամ տեղի կ'ունենայ, ի բաց առեալ այն պարագայն ուր հաղորդակցութիւնը աւելի ես ընդարձակելով, միաբանութեամբ որոշել այս առաքումներն աւելցնել:

«Պայմանադիր երկու կառավարութեանց վարչութիւնք այս թղթատարութեան միջոցաւ պիտի կրնան մեծամեծ առաքել ամեն դրամածրարներ:

«Դրկուելիք դրամածրարներու սակագին որոշուած է Թուրքիոյ մէջ 3 դահեկան ոսկի, իսկ Պարսկաստանի մէջ 3 շահի և 12 շահէ, իւրաքանչիւր 10 կրամի կամ անկէ վար ծանրութեան համար:

«Դրամածրար մը 1000 կրամէն աւելի ծանրութիւն պէտք չէ ունենայ:

«Բայց ի հարկաւորիչ պարագայներէ (ֆօրս մաժէօր) որք բուն արժանեաց ապացուցումն, երբ դրամածրար մը կորուի, այն առաքողն իրաւունք կ'ունենայ թղթատարութեան պաշտօնատան մէջ իւր առնուած գումարին հաւասար տուգանք մը պահանջելու: Հարկաւորիչ պարագայ ըսելով կհասկցուի 1. թղթատարութեան պաշտօնատան այրիլը. 2. Այն վնասը որ կը ծագի պատերազմէ ներքին խռովութենէ կամ այլ ո՛և է շարժումէ զոր պաշտպանելու համար տեղական իշխանութեան ոյժն անբաւական է: 3. Տարերց չկամութեան պատճառաւ (օրինակի համար, ծփեն, հրդեհ, երկրաշարժ, և այլն) ստացուած աներմոնք որոց առաջքն առնուլ անհնար է:

«Դրամածրարներու մասին յիշեալ պատահմքը, անոնց թղթատարութեան պաշտօնատան յանձնուելէն մինչեւ 9 ամիս կրնան ներկայացուիլ. այս պայմանաժամն անցնելէ յետոյ, նկատողութեան չեն առնուիր:»

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ազէ և Ահուխէ լրագիրներն իրենց երէկի թուերով հետեւեալը կը հրատարակեն.

«Արդարութեան նախարար Հասան Ֆէհմի փաշան՝ Գափուքէհեայի Աղամբաքի էֆէնտիի ձեռամբ, խնդրեր է որ Պատրիարքարանին երկու վարչական մարմիններու կողմէն խառն մասնաժողով մը կազմուի առանձնաշնորհմանց խնդրոյն վրայ իրեն հետ խորհրդակցելու համար: Այս մասնաժողովը Ս. Ցեղապահէն, Նիկոմիդիոյ և Եռնեսոյի Միտրոպոլիտներէ, Նիկեփորեան Ցիմիլոբուլի, Վ. Սարաֆիսոգլի և Գ. Կարապողոսի էֆէնտիներէ կազմուած, երեկ ժամը չորսին [illegible] գացեր են: Մասնաժողովին հրահանգ տրուած էր Ս. Սինոդի կողմէն որ միայն Հասան Ֆէհմի փաշային Ազգային և Եկեղեցական առանձնաշնորհմանց նկատմամբ յայտնելիք գաղափարներն և գիտողութիւնները լսեն, և Սինոդի հաղորդեն՝ առանց խորհրդոյն ելքեան մէջ մտնելու:»

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Երէկուան

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն 6 մայիս.

Ճանապարհին անգլիական նաւու մը մէջ, որ Պաւինգտոնէն հասած է, ուղեւորութեան միջոցին քանի մը մարդիկ մեռած են խոլերայէն:

Բելգրատ 6 մայիս.

Կը հերքուի այն զրոյց թէ Ջօրն ի մօտոյ Պերլին պիտի երթայ:

Վիէննա 6 մայիս.

[illegible] կէս-պաշտօնական չաբաթաթերթը կը հաստատէ թէ Աւստրիա Դեսպանախորհրդոյն մէջ Բ. Դրան շահերը պիտի պաշտպանէ, եթէ հարուածուին:

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԸՐ

Այս օրուան

Աթէնք 6 մայիս.

Ռուսիոյ Մեծ Դուքս [illegible] ի մօտոյ մարտանաւով մը Պիրէոսի պիտի երթայ, ուսկից Անգլիա պիտի երթայ [illegible] այցելութիւն տալու:

Լոնտոն 6 մայիս.

Թագաւորն, իշխանք և իշխանուհիք ներկայ գտնուեցան երէկ Գոհաբանական աղօթից որ կատարուեցաւ Ս. Գէորգայ տաճարին: Թագուհին երեկոյին մեծ ճաշ մը տուաւ, որուն հրաւիրեալ էին բարձրաստիճան անձինք, և այսօր պիտի պտրտի Թեմզայի քանի մը քաղաքները:

Լոնտոն, 6 մայիս

Այսօր մեծ յուզում յառաջ բերաւ ի Լոնտոն այն լուր թէ Պարսկաստան [illegible] թողեր է Սարախսի քաղաքն ու գաւառն, (ի Կեդրոնական Ասիա, ընդ մէջ Մերվի և Աֆղանստանի:) Անգլիական թերթք զՍարախս կը նկատեն իբր՝ այնպիսի դիրք մը, որ կ'իշխէ Հնդկաստան տանող զինուորական ուղւոյն:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ
ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 25 Ապրիլ

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Բօնաներ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ....ղհ.		9 26½
Պորսային գոցուելէն վերջը	«	9 24½
Երէկ Բերայի մէջ........		
Այս առտուն բացուեցաւ......	«	9 28
Բարձրագոյն գին	«	9 28½
Նուաստագոյն	«	9 28
Կէս օրին	«	9 28
Փոխառութիւն 1863...........	Ֆր.	59
» 1865...........	«	55
» 1869...........	«	48 25
» 1873...........	«	43 75
Թօն տէ Թրեզոր......Անգլ. լիրա		17 625
Ռումէլի երկաթուղի............	Ֆր.	46
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	375

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ

Ասիլ Թէ Ժէնէրալ....Անգլ. ոսկի			4 8
Քրէտի Ժէնէրալ...... Օսմ. լիրա			7 22
Պանք տը Բօնս........	«	«	6 15
Սօս. Ժընէ Է վոլ....	«	«	3 30
Թրամուէյ	«	«	2 90
Իւնիֆիէ. Եգիպտական			—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ			72 15
Գիշերը գործ չեղաւ			—
Այս առտու բացուեցաւ..			72 17½
Կէս օրին նոյն գին			72 17½

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի........................	ղհ.	100—
20 Ֆրանքնոց	«	87 24
Անգղ. ոսկի	«	110 5
Քրիմից	«	51 10
Բօլ էմբերիալ	«	90 10
Ռուսայի թղթադրամ..........	«	8 93
Թալէր	«	—
Ֆիօրին	«	9 05
Մէճ. արծ. (տարր.)	«	108 6
Հինգնոց	«	102 20
Մէթալիք	«	100 20
Պղինձ	«	760 —
Թղթադրամ......................	«	1650 —
Վէզնոց........................	«	102 55

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 6 Մայիս ժամ 5 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ....			101 15/16
Օսմ.	«	բացուեցաւ....	8 10/16
«	«	գոցուեցաւ....	8 7/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865			10 7/8
«	«	1869	9 7/8
«	«	1871	69 1/4
«	«	1872	16 1/2
«	«	1873	8 5/8
Փոխառ. 1877			81 3/4
Պանք Օթօման			16 1/2
Ռուսական փոխառ. 75..........			92 5/8
Եգիպտ. միացեալ (Իւնիֆիէ)			65 3/8
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)			90 5/8
Տայրա Սանիէ			64 7/8
Տօմէնիալ (փոխառ. Եգիպտ.)......			90
Հունգ. պարտաթուղթ 1877......			102 3/4
Փոխանակ. Բարիզի վրայ			25 386

Վիէննա 6 Մայիս ժ 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	121 75
Օսմ. Երկաթուղի	22

Բարիզ 6 Մայիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ 4½ % (Թբ. Կոր.) բաց	107 60
« « 3 % բաց	78 47½
Օսմ. Բօնս. բացուեցաւ	8 80
« « գոցուեցաւ քրն. կտ.	8 87½
Օսմ. փոխառութիւն 1863.	—
« « 1865.......	57
« « 1869.......	47
« « 1873.......	44
Օսմ. Երկաթուղի	46
Պանք Օթօման	666 25
Քրէտի Լիոնէ ( )	578 75
» Ֆօնսիէ	1322 50
Բաժնետոմս Լիոնի (կուբ. կտր.)	1252 50
Սուէզի ջրանցք	2158 75
Ռուսական 5% 1877ի	96 1/4
Իտալական Ռանթ............	86 80
Արեւ. Ռուս. (Ռիւս Օրիան.)........	— —
Եգիպտական միաց. գոց	331
Սպանիական (արտաքին)...........	61 1/4
Հունգարական (ոսկի) (քր. կտ.)	104
6 % Հելլենական	420
Չէք Լոնտոնի վրայ......	25 19
Օսմ. Ռէժիի բաժնեթուղթք......	

ՓԱՐԻԶ ՓԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

6 Մայիս ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ 5½ %.........	107 62½
Օսմ. « գործ չեղաւ	
« Երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ.........	331 25

ՄԵՏԵՕՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

7 Մայիս (Ն. Տ.)

		ժ.	վ.
Ծագումն արեգական (Աւրոպական)		4	52
Մուտք « «		7	1
Կէս օր (Միջին ժամով) . .	11	56	22
Կէս օր (ժամ ըստ ալաթուրքայ)		4	52
Ծագումն լուսնի (Աւրոպական)	Ն	4	38
Մուտք « «	Ա	5	19
Երեւումն լուսնի . Տ. Լ. 10 Մայիս.			
Առաջին քառորդ ժամը 8 Բ			

[illegible]

Ծանրաչափ (Միլիմ.) . . .	762. 6
Ջերմաչափ	19 . 4
Նուաստագոյն աստիճան . . .	11 . 6
Բարձրագոյն « երեկոյեան	24 . 8
Խոնաւութիւն 0/0	80 .
Քանակութիւն անձրեւի 24 ժամու	
միջոցին . . Հողմադարձ	, 0
Ուղղութիւն հողմոյ, հանդարտ:	

ՄԱՅԻՍ 6ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափի ճնշումը միակերպ է հարաւային Եւրոպիոյ վրայ, բայց ծանրութիւն իջած է Ատլանտեան ծովուն վրայ: Հողմ ընդհանրապէս տկար է Միջերկրականին վրայ. հարաւային հովը տկար է Ադրիատիկի և Արշիպեղագոսի վրայ. հանդարտ օդ ի Գոտտինկէն և յԱթէնս: Բարեխառնութիւնն է 12 աստիճան յԱթէնս, 9 ի Վիէննա, 7 ի Բելգրատ:

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Կ'ուզէ՞ք որ ձեր եղեգնեայ աթոռներու մէջը նոր երեւին և փայլին, թրջեցէք զանոնք պարզ ջրով, և [illegible] յետոյ, [illegible] մը անցուցէք վրայէն: [illegible]

ՔԱՄԻԼԻԱ
—օ—
ԱՆՑԻՔ ՀԱՃՕՐՈՒԼՕ
ԲԵՐԱ

Քամէլիոյի վաճառատունը պատուով [illegible] Եւրոպայէն ընդունած է [illegible] եղանակի համար նորանոր ապրանքներ, և [illegible]

Ի ՔԱՄԻԼԻԱ 2—8

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ
«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

Նիւ-Եորք, 1884 Ապրիլ 20.

Հայունեաց ընկերութեան [illegible] Արեւելքի ընթերցողք բաւական ծանօթացան մի Ամերիկացւոյ անուան, որ վերջերս Էլէքթրիքէ անուամբ ճանչցուեցաւ: — Պ. Թոմսըն [illegible]

[illegible]

ՔԱՐԻԶԻ ԳԻՂՏՈՒՄԸ

[illegible]

և մնար օգնականաց ձեռամբ, որք արագ արագ և լուռ կը գործեն, փափկուն կանթեղներու լուսով։ Մաշտասու գործիքին երկար բազուկները կը բարձրանան գետնէն գրեթէ 15 մետր վեր։ Դահիճը, սակաւ ինչ յուզեալ, այսր անդր կերթայ, հրամաններ արձակելով։ Քանի որ գըլխատման ժամը կը մերձենայ, պահապանաց խումբը շրջանակը կը մեծցընէ կէյօթէնի շուրջը, և ժողովուրդը կարելի եղածին չափ հեռու կը մղուի։ Միանգամայն կը հասնին հեծեալ և հետևակ զօրաց խումբեր, քաղաքապահ զօրքեր, որք բազմութիւնը ճեղքելով, բոլորակաձև կը շարուին։ Հրամաններ կը լսուին, զէնքի դղրդիւններ, և ապա լռութիւն կը տիրէ վերստին։

Իսկ բանտին մէջ ամեն ոք ոտքի վրայ է. ընդհ. դատախազը, հարցաքննիչ դատաւորը, դատարանի քարտուղարն, ոստիկանութեան տեսուչն ամէնքն ալ տնօրէնին խուցը հաւաքուած, կըսպասեն որ դատապարտեալն արթնցնելու ժամն հասնի, մինչ բանտին խոստովանահայրը սրտատրոփ կը շրջագայի վարը։ Յանկարծ տկար լոյս մը կը ճեղքուի երկնից երեսէն, հորիզոնը տակաւ առ տակաւ գունատ գոյն մը կըզգենու, որուն վրայ կապտագոյն գեղեցիկ ամպեր կուգան կը դիզուին, և հեռուն՝ գալարազարդ փ ջ՝ մը նման, կը նշմարուին Բէր–Լաշէզի գերեզմանատան ծառերը։ Ժամը 4½ին, բանտին Տնօրէնը Քամբիի խուցը մտաւ. բանտարկեալը խոր քնոյ մէջ էր. ուսին զարնելով, ձայն տուաւ սովորական խօսքերով «Արի՛, ել, Քամբի, ներման շնորհդ մերժուած է, սիրտ ա՛ռ, այս առտու պիտի կատարուի»։ Զըղջին առաջին շարժումէ մը յետոյ, զոր շուտով զսպեց, դատապարտեալն հագուեցաւ դահճին օգնականաց ներկայութեան։ Տնօրէնն իմացուց թէ դատաւոր մը եկած է և կուզէ լսել իւր յայտնութիւններն, եթէ ունի։

— Անոնս չպիտի յայտնեմ, պատասխանեց, դատաւորները փոյթս չեմ ըներ։

Ասկէց ուրիշ խօսք չկրցին առնուլ իւր բերնէն։ Ըեռոյ Քամբի քանի մը վայրկեան տեսնուեցաւ իւր խոստովանահօր հետ, գաւաթ մի ճերմակ գինի խմեց և դահճին ձեռքին յանձնեց ինքզինքը, միշտ հանդարտ և մտախոհ կերպարանօք։

— Լրագրապետներ եկա՞ծ են, հարցուց.

Եւ բանտապետին հաստատական պատասխանին վրայ, յարեց.

— Ո՛հ, նենգաւորները...

Քանի մի վայրկեանէն ճամբայ ելան։ Քամբի՝ առանց մեկուն կռթընելու և յողդողդ քայլերով անցաւ բանտին նրբանցքներէն։ Ապա հրապարակին վրայի դուռը բացուեցաւ։ Այս միջոցին ոստիկանք և զինուորք սուրերնին հանեցին և ամէնքն ալ գլուխնին բացին։ Դատապարտեալը կէյօթէնը դիտեց, առանց նուաղման կամ տկարութեան նշան մը ցոյց տալու։ Յառաջ կընթանար, շապիկին կուրծքը բաց, ձեռքերը կապած, հագուստն ուսին վրայ ձգած, դահճի երկու օգնականաց մէջ տեղէն, իսկ առջևէն կերթար քահանայն։ Երրորդ օգնականը կէյօթէնին քով կեցած էր, և կը ջանար ծածկել զայն ըստ կարելւոյն դատապարտեալին աչքէն։

— Դրէ՛ք զիս, բարեկա՛մ, ըսաւ խոստովանահայրը.

— Քանի որ կուզես, լաւ, պատասխանեց Քամբի յստակ ձայնիւ։

Եւ տարօրինակ ժպիտ մը երևցաւ շրթանցը վրայ։ Այդ վայրկենին, դահիճն յանկարծ գրկելով զՔամբի, յառաջ մղեց, կէյօթէնի փայտին վրայ դրաւ, և դանակը ինկաւ նոյնժամայն։ Մարմինը զամբիւղին մէջ գլորեցաւ, և դահիճը գլուխըն ականջէն բռնելով, մարմնոյն քով նետեց։ Ապա զամբիւղը փոխադրեցին այն կառքով որ կէյօթէնը բերած էր։ Նաևէն, դոյ կառքով մը կերթայր քահանայն, ոստիկաններու ուղեկցութեամբ։ Երկու կառքերը դէպ ի Իվրիի գերեզմանատունը կուղևորէին։

Ժամը 12ին ամեն ինչ վերջացած էր։

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

Կը փութամ ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ Պոլիս կամուրջին մօտ ի Վալիտէ խան թիւ 6 ԱՍՏՂԻԿ անուամբ վաճառատուն մը բացած եմ, ուր ամեն տեսակ ընտիր Նպարեղէնք և ուտելիք կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

Այս վաճառատան բոլոր ապրանքներն իրենց գնելու չափաւորութեամբ և տեսակներու զանազանութեամբ ընտիր են։

Պատուարժան Հասարակութիւնը կրնայ ապահով ըլլալ թէ ամեն փոյթ և խնամք պիտի տարուի մեր բոլոր յաճախորդները գոհացնելու համար։

ԹՈՎՄԱՍ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

ԳԱՐՆԱՆ ՄԻ ԱՍՈՒՊ

ՆՈՐԱՎԷՊ

Գրեց. Օր. Մէնէչ

—

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մամուրեան. կը գտնուի Պոլսոյ հայ գրավաճառաց քով։

ՏՕՔԹ. ՕՐ ՍԱՖԸԸ

ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

(Հաւաստեղծութ.)

Սոյն գաստղիքը, որ Թերթ առ Թերթ հրատարակուեցաւ, և որուն վրայ գըրուած է «Արեւելք»ի Յունուար 24 ի Թըւոյն մէջ, ի մի հատոր կազմուած, կը ծախուի չորս դահեկանի, ամեն հայ գըրավաճառաց քով։

Կեդրոնատեղին է Միացեալ Ընկերութեանց գրատունակը։

Շատ դնողներուն գոհացուցիչ զեղչ ըլլայ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ

Պ. եւ Հ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ

ԵՂԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան եւ դեղագործութեան զբաղելով հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան։

Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար, դեղարան մը բանալ փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Նէնի–Ճամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ՝ նոյնպէս Կ. Պոլիս կամուրջին գլուխը 77 թիւ «Պ. եւ Հ. Քիւչիւքեան եղբարց» անուամբ դեղարան եւ մթերանոց (տէբօզիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու զանազան դեղերը, մեծ խնամով շինուած, եւ ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին։ Ասոնցմէ զատ ալ ամեն սատեն գործածուած զանազան տեսակ գինի, աղնիւ ձկան իւղ, Նորվէկիոյ շօքօլա, քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք միշտ կը գտնուին։ Նկած դեղագիրք խոկուն թարմ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Ասոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ

ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ

Պօլիս—Բաղչէ Գափու Թահթը խան Թիւ 59

[illegible]

Մելքոն էֆ. Տէօզմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խաշվէ՝ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մօրթինիքա). շաքար՝ Մարսիլիոյ և Թրիեստի. այլ և այլ տեսակ բաղադրածչէ թներէ զատ, Փրանսական բուռ Ֆօրմիւէ. Սիպիրի թարմ և ընտիր իւղ. Նաբօլիի մաքարօն. Ճենովայի և Նաբօլիի չէհրիյէ. բրինձ՝ Մախսուսէ և Րիզօն. լոբիա և սիսեռն՝ եփուն և խիստ համով. անուշեղէնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր. օսլայ (նիշասթա) և աւարոթ. Քանտիոյ և Այվալըքի ընտիր աճառ. Լոնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա. Ամերիկայի քարիւղ (կազ). Լոնտոնի ընտիր լեղակ (չիվիտ). քօնեաք և այլ ոգելից ըմպելիք. սոտա. Թարմ ըմթաքօզ և սարտին. Այվալըքի ընտիր ձէթ. Թարխանա և պուլկուր. մէկ խօսքով, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ամեն տեսակ նպարեղէն լաւագոյնն այն գինով բաներու, որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։

Ամեն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։

Գինները խիստ չափաւոր են։ ԱՊԱՌԻԿ ՉԿԱՅ։

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՑԻ

ՇԱՀԱՆԷ

Դաւալթաչ մէ յասնը բուլունմընըն մուզայէտէսինէ խազինէի խասսաճա չէհրը հալը բուլմընըն եէկիրմի ալթընճը փէնչչէնպիհ կիւնի գալարը զաթի վիրիլէճէ քի իլան օլունուր։

1300 Նիսան 22 2—3

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Գրեց

Գրիգոր Զէյլիկեան

Կը ծախուի Յ. Զիլճեանեան գրատուն Մահմուտ փաշա թիւ 239։

Գին 10 դահեկան

Կը գտնուի նաև Բերա Վէյոի գրատունը։

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՃԱՐԵՃ

Ղալաթիա, Քիւրէքճիլէր փողոց, Թիւ 41

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ԱՊՐԻԼ ԱՄՍՈՅ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	33	28	21	18	23	25	22	4	17	33	32	2	23	28	21	18	22	17	23 բ	2	15	33	25	4	32	2	28	23	25	4
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	12 45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 15	—	—	—	—	—
Ր. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	12 55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 23	—	—	—	—	—
Եէնի մահալլէ	—	—	—	11 45	—	—	—	—	1 05	—	—	—	—	—	2 15	—	—	—	—	—	—	4 15	—	6 15	8 33	—	—	—	—	—
Մէզ. պուրնու	—	—	—	11 49	—	—	—	—	1 07	—	—	—	—	—	2 19	—	—	—	—	—	—	4 19	—	6 19	8 37	—	10	—	—	—
Պէյքօզ տէրէ	—	—	—	11 53	—	—	—	—	1 11	—	1 30	—	—	—	2 23	—	—	—	—	—	—	4 23	—	6 23	8 41	8 45	10 04	—	—	—
Իրճէ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Թարաբիա	—	—	—	12 04	—	—	—	—	1 19	—	1 41	—	—	—	2 34	—	—	—	—	—	—	4 34	—	6 34	8 52	8 56	10 15	—	—	—
Պէյքօզ	—	—	—	—	11 45	—	—	—	—	—	1 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 15	6 43	9 1	9 5	—	—	—	—
Բաղ. պահչէ	—	—	—	—	11 52	—	—	—	—	—	1 58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 22	6 50	—	9 12	—	—	—	—
Եէնի քէօյ	—	—	—	12 15	—	12 20	—	—	1 33	—	—	—	—	1 35	2 45	—	—	—	—	—	—	4 45	—	7	9 13	—	10 26	—	—	—
Ր. Քղ. մահա.	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 30	—	—	ա	—	—	—	—
Սթէնիա	—	—	—	—	—	12 27	—	—	—	—	—	—	—	1 42	2 52	—	—	—	—	—	—	4 52	—	—	ա	—	—	—	—	—
Էմիրկէն	—	—	—	—	—	12 32	—	—	—	—	—	—	—	1 47	2 57	—	—	—	—	—	—	4 59	—	7 09	9 22	—	10 35	—	—	—
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	12 35	—	—	—	—	—	—	—	1 50	3	—	—	—	—	—	—	5 02	—	—	9 2[illegible]	—	—	—	—	—
Քանլըճա	—	—	—	—	12 08	—	—	—	—	—	2 12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 38	7 25	—	9 26	—	—	—	—
Ր. Հիսար	—	—	—	—	—	12 43	—	—	—	—	—	—	—	1 58	3 08	—	—	—	—	—	—	5 10	—	7 27	9 33	—	10 45	—	10 50	—
Ա. Հիսար	—	—	—	—	12 14	—	—	—	—	—	2 18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 44	7 36	—	9 32	—	—	—	—
Քանտիլլի	—	—	—	—	12 20	—	12 20	—	—	—	2 25	1 20	—	—	—	—	2 30	—	—	3 30	—	—	4 50	7 42	—	9 39	—	10 30	—	—
Վանի քէօյ	—	11 15	—	—	—	—	12 26	—	—	—	ա	1 26	—	—	—	—	2 36	—	—	3 36	—	—	4 55	—	—	9 45	—	—	—	—
Պէպէք	11	—	11 45	—	—	12 51	—	—	—	12 55	—	—	—	2 06	3 16	2 10	—	—	3 15	—	—	5 18	—	—	9 41	—	—	—	—	11 10
Արնաուտ քէօյ	11 07	—	11 52	—	—	—	—	12 25	—	1 02	—	—	1 35	—	—	2 17	—	2 50	3 22	—	4	5 25	—	7 52	9 48	—	10 58	—	—	—
Չէնկէլ քէօյ	—	11 22	—	—	—	—	12 33	—	—	—	ա	1 33	—	—	—	—	2 43	—	—	3 43	—	—	5 03	8	—	9 52	—	—	—	—
Քուրու չէշմէ	11 14	—	11 59	—	—	—	—	12 33	—	1 09	—	—	1 43	—	—	2 24	—	2 58	3 29	—	4 08	5 32	—	—	9 55	—	—	—	—	—
Պէյլէրպէյի	—	11 29	—	—	—	—	12 39	—	—	—	ա	1 39	—	—	—	—	2 49	—	—	3 49	—	—	5 10	8 06	—	9 58	—	—	—	—
Օրթաքէօյ	11 22	—	12 07	—	—	—	—	12 42	—	1 17	—	—	1 52	—	—	2 32	—	3 07	3 37	—	4 16	5 40	—	8 15	10 3	—	11 10	—	—	—
Քուզկունճուք	—	11 35	—	—	—	—	12 46	—	—	—	ա	1 46	—	—	—	—	2 56	—	—	4 06	—	—	5 17	8 24	—	10 5	—	—	—	—
Պէշիկթաշ	11 30	—	12 15	—	—	—	—	12 53	—	1 25	—	1 56	2 07	—	—	2 40	—	3 16	3 45	4 16	4 24	5 58	—	8 34	10 11	—	11 18	—	—	—
Իսկիւտար	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	ա	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 25	8 44	—	10 13	—	—	—	—
Բաղալթաշ	—	11 47	—	—	—	—	—	—	—	1 34	—	—	—	—	—	—	—	—	3 54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ԿԱՄՈՒՐՋ	11 45	11 55	12 30	12 50	1 05	12 20	1 02	1 08	2 08	1 42	3	2 11	2 18	2 35	3 45	2 55	3 12	3 31	4 02	4 31	4 39	6 03	5 40	0 59	10 26	10 28	11 33	11 —	11 20	11 40

—— Այսպէս նշանով ժամերը կը նշանակեն հաղորդակցութիւն երկու շոգենաւուց։ ա. Ուրբաթ օրերը միայն։ բ. Բացի ուրբաթ օրերէ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Ի բաց առեալ շոգենաւուց մեկնելու ժամերէն, միացորդ ժամերը փոփոխութեան ենթակայ են գէշ օդի կամ այլ պատճառաւ։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԹԻՒՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

ՆԱՒԱՄԱՏՈՅՑՔ	33	28	21	2	23	18	4	22	33	17	25	23	2	18	32	22	28	23	25	18	4	17	33	22	32	23	25	21	28	4
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	12	12 15	12 45	12 45	1 05	1 40	1 45	2 15	2 30	2 20	2 30	2 45	3 15	3 30	5	6 45	8 15	9 30	9 50	10 15	10 30	10 30	10 40	11 05	11 10	11 10	11 03	11 40	11 45	12
Բաղալթաշ	—	—	—	—	—	—	1 55	—	—	—	—			—	5 10	—	—	9 40	—	—	—	—	—	11 15	—	—	—	11 50	—	
Իսկիւտար		12 20	—	—	—	—	1 59	—	—	—	2 45			—	—	6 59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11 45	—	—	
Պէշիկթաշ	—	—	1	—	—	—	2 09	—	2 45	—	—			—	5 14	7 09	8 29	9 49	10 05	—	10 45	—	10 55	11 24	—	—	—	—	12 —	12 15
Քուզկունճուք		12 36	—	—	—	—	2 19	—	—	—	2 51			—	—	7 19	—	9 59	—	—	—	—	11 05	—	—	—	—	12 02	—	
Օրթաքէօյ	—	—	1 08	—	—	—	2 23	—	2 53	—	—	—		—	5 22	7 23	8 37	—	10 13	—	10 53	—	—	11 32	—	—	—	—	12 08	12 25
Պէյլէրպէյի		12 43	—	—	—	—	2 28	—	—	—	2 58	—		—	—	7 28	—	10 06	—	—	—	—	11 12	—	—	—	—	12 09	—	
Քուրու չէշմէ	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—		—	5 31	—	—	—	10 22	—	11 01	—	—	11 40	—	—	—	—	12 16	12 31
Չէնկէլ քէօյ		12 49	—	—	—	—	2 33	—	—	—	3 04	—		—	—	7 33	—	10 12	—	—	—	—	11 18	—	—	—	—	12 15	—	
Արնաուտ քէօյ	—		1 19	—	1 30	—	2 42	—	3 04	2 45	—	—	—	3 55	5 38	7 41	8 45	—	10 29	—	11 09	—	—	11 47	—	—	—	—	12 23	12 38
Պէպէք	12 30	—	—	—	—	2 10	—	—	3 11	—	—	3 15	—	—	5 45	—	8 52	—	10 37	—	11 16	—	—	11 54	—	—	—	—	12 30	
Վանի քէօյ		12 56	—	—	—	—	—	—	—	—	3 11		—	—	—	—	—	10 19	—	—	—	—	11 25	—	—	—	—	12 22	—	
Քանտիլլի	—	—		1 15	—	—	2 50	2 45	—	—	3 17		3 45	—	—	7 49	—	10 26	—	10 45	—	—	11 31	—	—	—	—	—	—	
Ա. Հիսար		1 06	—	—	—	—	2 58	—	—	—	3 23		—	—	—	—	—	—	—	10 51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ր. Հիսար	—		1 34	—	—	—	3 07	—	3 19	—	—	—	—	—	5 52	8	9	—	10 45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Քանլըճա		1 11	—	—	—	—	3 16	—	—	—	3 30	—	—	—	—	8 09	—	—	—	10 58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Պօյաճը քէօյ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	11 02	—	—	—	—	—	—	—	
Էմիրկէն	—		—	—	—	—	3 25	—	3 24	—	—	—	—	—	6 03	8 18	9 09	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Սթէնիա	—	—	1 39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 08	—	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	—	—	
Ր. Քղ. մահա.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11 13	—	—	—	11 40	—	—	—	
Եէնի քէօյ		1 27	1 48	—	—	—	3 34	—	3 33	—	—	—	—	—	6 15	8 27	9 18	—	—	—	—	11 18	—	—	—	11 46	—	—	—	
Բաղ. պահչէ	—	—	—	—	—	—	3 44	—	—	—	3 47	—	—	—	—	—	—	—	—	11 10	—	—	—	—	—	—	12 15	—	—	
Պէյքօզ	—	1 21	—	—	—	—	3 51	—	—	—	3 56	—	—	—	6 27	—	—	—	—	11 17	—	11 25	—	—	11 48	11 53	—	—	—	
Թարաբիա	—	—	1 58	—	—	—	4	—	3 43	—	—	—	—	—	6 36	7 37	9 28	—	—	11 26	—	—	—	—	—	—	12 23	—	—	
Իրճէ պուրնու	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12 26	—	—	
Պէյքօզ տէրէ	—	—	2 03	—	—	—	4 11	—	3 48	—	—	—	—	—	6 46	8 42	9 45	—	—	—	—	11 35	—	—	11 58	—	12 31	—	—	
Մէզ. պուրնու	—	—	2 07	—	—	—	4 15	—	3 52	—	—	—	—	—	6 50	—	9 49	—	—	11 38	—	—	—	—	—	12 02	—	—	—	
Եէնի մահալլէ	—	—	2 11	—	—	—	4 19	—	3 56	—	—	—	—	—	6 54	—	—	—	—	—	—	11 45	—	—	12 08	—	12 37	—		
Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 04	—	—	—	—	11 50	—	11 49	—	—	12 12	12 11	—	—		
Ր. Ա. Քավաք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 12	—	—	—	—	12 —	—	11 53	—	—	12 16	12 18	—	—		

ԻՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	[1] Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Իսկիւտ.	11 15	12 —	12 30	1 —	1 30	2	2 30	3 10	3 45	4 30	5 5	5 45	6 20	7	8 10	9	9 45	10 20	10 30	10 40	11 05	11 25	11 45	12 05
Պէշիկթ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 15	—	6 30	—	8 20	—	—	10 30	—	—	—	—	—	—
Կամուրջ	11 30	12 15	12 45	1 15	1 45	2 15	2 45	3 25	4 —	4 45	5 26	6	6 40	7 15	8 30	9 15	10 —	10 40	10 45	10 55	11 20	11 40	12 —	12 20

ԿԱՄՈՒՐՋ—ԻՍԿԻՒՏԱՐ

	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	[1] Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	[1] Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կամուրջ	11 45	12 —	12 45	1 15	1 50	2 20	2 55	3 30	4 —	4 45	5 30	6 —	7 —	8 15	9	9 30	10 —	10 25	10 45	11 05	11 05	11 50	12 05	12 5
Պէշիկթ.	—	—	—	—	—	—	—	—	4 10	—	—	6 10	—	—	9 10	—	10 10	—	—	—	—	—	—	—
Իսկիւտ.	12 —	12 15	1 —	1 30	2 5	2 55	3 10	3 45	4 20	5 —	5 45	6 20	7 15	8 30	9 20	9 45	10 20	10 45	11 —	11 20	11 20	12 05	12 20	12 20

ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒ

ԻՍԿԻՒՏ. ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ.

	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Իսկիւտ.	2 45	4 —	10	11 15
Գալաթ.	3 —	—	—	11 30
Սիրքէճի	3 05	4 20	10 20	— —

ՍԻՐՔԷՃ. ԻՍԿ. ԻՍԿԻՒՏ.

	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Սիրքէճի	3 15	4 45	10 45	— —
Գալաթ.	—	5 —	—	11 30
Իսկիւտ.	4 35	5 15	11 05	11 45

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻԻ ԳԻԾ

ԿԱՄՈՒՐՋ—ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

	[2] Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կամուրջէն	1 45	3 15	10 45	
Սալաճաք			10 57	
Հարէմ իսկ.	2 —	3 35	11 —	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ—ԿԱՄՈՒՐՋ

	[1] Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Հարէմ իսկ.	2 —	3 30	11 —	
Սալաճաք	2 07	3 37	11 07	
Կամուրջ	2 20	3 50	11 20	

[1] Բաց ի Հրէից տօն օրերէ. [2] Կիրակի օրն չկայ. [3] Քասըմփաշով. [4] Քուզղունճուք.